

Näringsutskottets betänkande 2018/19:NU14

Energipolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör olika energipolitiska frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om översyn av subventioner, förnybar energi, energieffektivisering, kärnkraft, energiforskning och vissa gas- och värmefrågor. I flera fall hänvisar utskottet till pågående insatser, utredningar eller till att yrkandena omfattar energiöverenskommelsen.

I betänkandet finns 24 reservationer (M, SD, C, KD, L) och ett särskilt yttrande (V). I en reservation förordas att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om forskning om kärnkraft (M, SD, KD, L).

Behandlade förslag

Ett sextiototal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Övergripande om energipolitiken.....	9
Motionerna.....	9
Vissa kompletterande uppgifter.....	12
Utskottets ställningstagande.....	19
Vissa frågor om förnybar energi.....	22
Motionerna.....	22
Vissa kompletterande uppgifter.....	24
Utskottets ställningstagande.....	32
Vissa frågor om energieffektivisering.....	35
Motionerna.....	35
Vissa kompletterande uppgifter.....	36
Utskottets ställningstagande.....	38
Kärnkraft.....	39
Motionerna.....	40
Vissa kompletterande uppgifter.....	41
Utskottets ställningstagande.....	42
Energiforskning.....	44
Motionerna.....	44
Vissa kompletterande uppgifter.....	45
Utskottets ställningstagande.....	46
Vissa gas- och värmefrågor.....	48
Motionerna.....	48
Vissa kompletterande uppgifter.....	50
Utskottets ställningstagande.....	56
Vissa övriga frågor.....	57
Motionerna.....	57
Vissa kompletterande uppgifter.....	59
Utskottets ställningstagande.....	62
Reservationer.....	64
1. Översyn av subventioner, punkt 1 (SD, KD).....	64
2. Översyn av subventioner, punkt 1 (L).....	64
3. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (SD).....	65
4. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (C).....	67
5. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (KD).....	67
6. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (L).....	69
7. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (M).....	70
8. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (SD).....	71
9. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (C).....	72
10. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (SD).....	73
11. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (KD).....	74
12. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (L).....	75
13. Kärnkraftens betydelse för klimatet, punkt 5 (SD, L).....	76
14. Samarbete med andra länder, punkt 6 (SD, KD).....	76
15. Övrigt om kärnkraft, punkt 7 (SD).....	77

16. Forskning om kärnkraft, punkt 8 (M, SD, KD, L)	78
17. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (M)	79
18. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (SD)	79
19. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (KD)	80
20. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (M)	81
21. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (SD)	82
22. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (KD)	84
23. Vissa övriga frågor, punkt 11 (M)	85
24. Vissa övriga frågor, punkt 11 (SD)	85
Särskilda yttranden	87
Energipolitik (V)	87
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	89
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	89

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande om energipolitiken

1. Översyn av subventioner

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 5 och 6.

Reservation 1 (SD, KD)

Reservation 2 (L)

2. Vissa övergripande frågor om energipolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 25,

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 4 och 14,

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 4.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (KD)

Reservation 6 (L)

Förnybar energi

3. Vissa frågor om förnybar energi

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2–4, 10 och 17,

2018/19:925 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 10 och 13,

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 23.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

*Energieffektivisering***4. Vissa frågor om energieffektivisering**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 4,

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 54 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (KD)

Reservation 12 (L)

*Kärnkraft***5. Kärnkraftens betydelse för klimatet**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 i denna del och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 13 (SD, L)

6. Samarbete med andra länder

Riksdagen avslår motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 14 (SD, KD)

7. Övrigt om kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 i denna del och 9 samt

2018/19:2048 av Jörgen Warborn m.fl. (M).

Reservation 15 (SD)

*Energiforskning***8. Forskning om kärnkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 5 i denna del,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 i denna del,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del och

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Reservation 16 (M, SD, KD, L)

9. Övrigt om energiforskning

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del,
2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och
2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (KD)

Gas- och värmefrågor

10. Vissa gas- och värmefrågor

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19,
23, 24 och 29,

2018/19:1210 av Lars Beckman (M),

2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2018/19:1939 av Jan R Andersson (M),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 8,

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (KD)

Övriga frågor

11. Vissa övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25
och 26,

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 2,

2018/19:956 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2018/19:1028 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),

2018/19:1236 av Katarina Brännström (M),

2018/19:1791 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) och

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 23 (M)

Reservation 24 (SD)

Stockholm den 28 maj 2019

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjälmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjälmered (M), Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Charlotte Quensel (SD) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 61 yrkanden från den allmänna motionstiden 2018/19 om olika energipolitiska frågor. Motionerna och vissa kompletterande uppgifter redovisas under följande sju avsnitt: Övergripande om energipolitiken, Förnybar energi, Energieffektivisering, Kärnkraft, Energiforskning, Gas- och värme frågor samt Vissa övriga frågor.

Utskottets överväganden

Övergripande om energipolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av subventioner, inriktning på energipolitiken och vissa internationella frågor. Utskottet hänvisar bl.a. till de beslut om energipolitikens inriktning som riksdagen fattade våren 2018.

Jämför reservation 1 (SD, KD), 2 (L), 3 (SD), 4 (C), 5 (KD) och 6 (L).

Motionerna

I motion 2018/19:851 av Betty Malmberg (M) konstaterar motionären att alla länder måste bidra i klimatarbetet och att det därför är viktigt att Sverige satsar på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. En energimix fri från koldioxid kan också bli en framtida exportnäring inte minst för att reducera fossil energiproduktion i grannländer såsom Danmark, Polen och Tyskland. Motionären framhåller behovet av en politik som inte skadar klimatet och förordar därför att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet, dvs. att inte bidra till växthus-effekten (yrkande 1).

I motion 2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M) framhåller motionären vikten av att länderna i Norden får utnyttja sina energiresurser optimalt för att klara den fortsatta energiomställningen och vidare att EU inte alltid delar de svenska och nordiska uppfattningarna om hur ländernas resurser ska nyttjas för att nå klimat- och miljömålen samtidigt som välbefinnande och tillväxt bibehålls. Det finns i dag ett antal olika modeller för subventioner och incitament inom EU för att öka den klimatsmarta elproduktionen, men olika ekonomiska förutsättningar gör att investeringarna inte alltid hamnar där de gör mest nytta. Motionären anför vikten av ett systematiskt och formaliserat samarbete kring avgörande EU-frågor som energipolitiken och förordar därför att regeringen ser över möjligheterna till en gemensam nordisk linje om energiproduktion och reglering av energimarknaden.

I kommittémotion 2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att Sverige som industriland är beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång till elenergi under årets alla timmar och att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Vidare framhåller motionärerna att de företräder en industrivänlig linje och vill skapa förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. Motionärerna anser att den svenska energipolitiken måste vila på tre ben – leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och hög

miljöprestanda – och att vidlyftiga subventioner eller ööverlagda skatte-sanktioner på energimarknaderna raserar förutsättningarna för att ens nå något av målen. Motionärerna förordar därför att regeringen ska ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov (yrkande 1).

I kommittémotion 2018/19:166 av Eric Palmqvist (SD) m.fl. anför motionärerna att svensk basindustri i allmänhet och stålindustrin i synnerhet är starkt beroende av säker tillgång på el. Motionärerna förordar en energipolitik som bygger vidare på den energimix med huvudsakligen vatten- och kärnkraft som tjänat Sverige väl. Samtidigt motsätter sig motionärerna subventioner och skattelättnader till t.ex. väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden och grusar möjligheterna att behålla ett robust energisystem. Motionärerna förordar ett tillkännagivande till regeringen om att prioritera den svenska basindustrin vid utformningen av energipolitiken (yrkande 1).

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att energipolitiken ska vara inriktad mot att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushållen som näringslivet. Den politik som motionärerna står bakom har till syfte att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Motionärerna menar att det är viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och de anser därför att en hög grad av självförsörjning ska prioriteras i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter dock inte att energisystem kan delas över nationsgränser men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Motionärerna strävar efter att bibehålla och utveckla landets energisystem med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar och förordar ett tillkännagivande om energipolitikens inriktning i linje med vad som anförs i motionen (yrkande 1).

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför motionärerna att omställning till s.k. förnybar energi påfallande ofta i realiteten betyder höjda utsläpp av klimatgaser. Motionärerna anser att det är märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige och att det slår fel att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart. Motionärerna förordar därför att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi (yrkande 17).

I kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) anför motionärerna att de står bakom energiöverenskommelsen som slöts 2016. Den skapar bl.a. ett långsiktigt mål om utbyggnad av förnybar el, förlänger elcertifikatssystemet, värnar både småskalig och storskalig vattenkraft och skapar stabila marknadsförutsättningar för såväl elproduktionsbolag som mikroproducenter. Motionärerna menar vidare att överenskommelsen ger de långsiktiga förutsättningar som krävs för att nå ett helt förnybart energisystem

och förordar därför att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem (yrkande 21).

I kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anför motionärerna att en trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i Sveriges ekonomi och avgörande för välfärden. Vidare framhåller motionärerna att svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är också av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Energipolitiken ska därför göra det möjligt för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Motionärerna vill se en mångfald av förnybar energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar i långsiktiga och hållbara energislag. Motionärerna framhåller att det är tack vare kombinationen av kärnkraft, vattenkraft, biokraft och vindkraft som Sverige är det land inom EU som har lägst klimatutsläpp inom sin elproduktion. Vidare framhåller motionärerna att de värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären 2050 och att de stöder det bindande utsläppningsminskningsmålet om 40 procent inom EU från 2014 (jämfört med 1990 års nivåer) och målen om förnybar energi och energieffektivisering inom EU till 2030. Vidare påminner motionärerna om Agenda 2030 – de mål som FN har antagit för global utveckling – där ett av målen handlar om hållbar energi för alla och syftar till att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad. Sammanfattningsvis förordar motionärerna att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål (yrkande 4). Motionärerna föreslår vidare utan närmare motivering att en översyn av subventioner för alla energislag bör göras (yrkande 9). Motionärerna föreslår också ett tillkännagivande om vikten av att vidhålla energiunionens syfte, dvs. att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU utan närmare motivering (yrkande 14).

I partimotion 2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) framhåller motionärerna att Sverige bör ta täten i EU:s reformarbete och att energiproduktionen är en helt avgörande faktor för klimatarbetet. Motionärerna menar vidare att det europeiska beroendet av rysk gas leder både till stora klimatutsläpp och till att försämrade säkerheten i EU och förordar därför att EU:s energiunion bör utvecklas ytterligare och fokusera på klimatneutrala energislag som förnybar energi och kärnkraft (yrkande 25).

I kommittémotion 2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) anför motionärerna att de vill se mer likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag och att de är kritiska till elcertifikatssystemet liksom andra former av subventioner till viss elproduktion som kommer med energiöverenskommelsen. Motionärerna förordar därför väl fungerande el- och energi-marknader som driver på teknisk utveckling och kostnadseffektiva lösningar (yrkande 4). Vidare anför motionärerna att elcertifikatssystemet innebär att

mogen teknik subventioneras och att det utöver detta även förekommer subventioner till havsbaserad vindkraft. Motionärerna menar att det därmed ges stöd till ny elproduktion trots att det i dagsläget egentligen inte behövs ny elproduktion och att stöd ges till den teknik som påstås vara den billigaste att bygga i dag. All form av utsläppsfri elproduktion välkomnas av motionärerna men de anser att den ska byggas där den behövs och på marknadsmässiga grunder. Motionärerna förordar därför principen om mer marknad och mindre subventioner (yrkande 5). Floran av subventioner, stöd och skatteregler behöver också ses över enligt motionärerna så att förutsättningarna för de fossilfria kraftslagen blir lika. Det är motionärernas uppfattning att lika förutsättningar är det mest kostnadseffektiva sättet att nå målet att eliminera utsläppen av koldioxid (yrkande 6).

Vissa kompletterande uppgifter

Energikommissionen

Regeringen tillsatte i mars 2015 en parlamentarisk kommission – Energikommissionen – med uppdrag att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken. Arbetet genomfördes i tre faser i enlighet med Energikommissionens direktiv (dir. 2015:25). Under den första fasen gjordes en kunskapsgenomgång och formulering av alternativ. Under arbetets andra fas analyserades de utmaningar och möjligheter energisystemet står inför. Slutligen utarbetade Energikommissionen ett antal förslag och bedömningar med utgångspunkt i den energipolitiska ramöverenskommelse som slöts mellan fem av riksdagens partier 2016.

Energiöverenskommelsen

En blocköverskridande energipolitisk ramöverenskommelse slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I överenskommelsen slogs det fast att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vidare enades man om att målet 2040 ska vara 100 procent förnybar elproduktion. Enligt överenskommelsen är det ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och överenskommelsen innebär inte heller en stängning av kärnkraft som en följd av politiska beslut. Ett mål för energieffektivisering för perioden 2020 till 2030 ska tas fram och beslutas senast 2017.

Enligt energiöverenskommelsen ska den förnybara energin fortsätta att byggas ut. Det anges vidare att Sverige har fantastiska förutsättningar för förnybar elproduktion och att det är rimligt att Sverige är nettoexportör av el även på sikt. Partierna är överens om att öka den förnybara elproduktionen inom ramen för elcertifikatssystemet. Enligt överenskommelsen förlängs och utökas elcertifikatssystemet med 18 TWh nya elcertifikat till 2030. Vidare bör

anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft slopas enligt partierna.

När det gäller kärnkraften gäller samma principer som tidigare, vilket fastslås i överenskommelsen. Principerna som lades fast i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) kvarstår. Det innebär enligt överenskommelsen bl.a. att

- avvecklingslagen har avskaffats och inte kommer att återinföras
- kärnkraftsparentesen är förlängd genom att man inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåter nybyggnad på befintliga platser
- tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd
- tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik
- något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

Överenskommelsen omfattar även vissa frågor om Kärnavfallsfonden och om att skatten på termisk effekt ska avvecklas stegvis och även att fastighets-skatten på vattenkraft ska sänkas. Genom överenskommelsen säkerställs även att vattenkraften ska leva upp till moderna miljökrav.

Energikommissionens förslag

Energikommissionen slutredovisade sitt uppdrag i januari 2017 (SOU 2017:2) och föreslog följande energipolitiska mål:

- Målet 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.
- Sverige ska 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Vidare konstaterade Energikommissionen att Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet för marknadens aktörer och bidrar till nya jobb och investeringar i Sverige. Energipolitiken tar sin utgångspunkt i att Sverige är tätt sammankopplat med sina grannländer i norra Europa och syftar till att hitta gemensamma lösningar på utmaningar på den gemensamma elmarknaden.

Energikommissionen konstaterade vidare att det är en utgångspunkt att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp. I betänkandet lämnar Energikommissionen en rad förslag och bedömningar. De innebär bl.a. följande:

- Elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh nya elcertifikat till 2030.

- Energimyndigheten får i uppdrag att tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Sektorsstrategierna kommer att tas fram av Energimyndigheten tillsammans med olika branscher och utgör därmed inget mål som fastställs av riksdagen.
- Anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas. Formerna för detta måste dock utredas närmare.
- Skatten på termisk effekt avvecklas stegvis under en tvåårsperiod med start 2017.
- Principerna om förutsättningarna för planering av nya kärnkraftsreaktorer (prop. 2008/09:163) kvarstår.
- Placeringsreglementet i Kärnavfallsfonden ska ändras så att placeringsmöjligheterna utökas fr.o.m. starten på nästa treårsperiod 2018.
- Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft, men prövnings-systemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan.
- Fastighetsskatten på vattenkraft ska sänkas till samma nivå som för de flesta övriga elproduktionsanläggningar, dvs. 0,5 procent. Skatten ska sänkas stegvis under en fyraårsperiod med start 2017.
- Det ska utredas hur befintliga regelverk och skattelagstiftning kan förenklas och anpassas för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifieringen av transportsektorn.
- Ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva svenska industrin, motsvarande PFE, bör införas givet att man kan hitta ansvarsfull finansiering.
- En utredning bör tillsättas för att brett utreda vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling när det gäller aktiva kunder och effektivisering. Utredningen bör undersöka vilka ekonomiska styrmedel och andra styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen ur både energi- och effekthänseende.
- Finansiering av den slopade skatten på termisk effekt och sänkningen av fastighetsskatten föreslås ske genom en höjning av energiskatten. Elintensiv industri ska undantas.
- I Europa och i Sverige förs en bred diskussion om vilken framtida elmarknadsmodell som ska användas. Det finns inget skäl att i det korta perspektivet ändra den befintliga marknadsmodellen i Sverige och Norden. Däremot är det rimligt att över tid föra en bred diskussion om den framtida marknadsdesignen.

Utöver dessa förslag och bedömningar lämnade Energikommisionen en rad bedömningar inom olika delar av energiområdet, bl.a. att det bör inrättas en genomförandegrupp som är sammansatt av representanter för de partier som

slöt ramöverenskommelsen med syfte att kontinuerligt följa upp ramöverenskommelsen.

Företrädare för SD, V och L lämnade reservationer i slutbetänkandet. Betänkandet remissbehandlades våren 2017.

Energipolitikens inriktning

Regeringen överlämnade i april 2018 en proposition om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228). Med energiöverenskommelsen som grund lämnade regeringen förslag om nya energipolitiska mål och sin bedömning av energipolitikens inriktning. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen de förslag till övergripande mål för energipolitiken som regeringen lagt fram (bet. 2017/18:NU22). Målet innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Med de mål som riksdagen fastställt ges långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Förslaget i propositionen om ett mål för energieffektivisering godkändes också. Målet är att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten. Riksdagen biföll också regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gällde riktlinjer för energipolitiken. I betänkandet fanns 36 reservationer (M, SD, C, V, L och KD).

I propositionen anger regeringen även att energiöverenskommelsen bör förvaltas och uppdateras och att en genomförandegrupp därför bör inrättas för att kontinuerligt följa upp överenskommelsen. Av propositionen framgår vidare att partierna som står bakom energiöverenskommelsen under 2017 har bildat och påbörjat arbetet inom en arbetsgrupp med uppgift att vårda ramöverenskommelsen, den s.k. genomförandegruppen. Gruppens uppgift är bl.a. att förvalta och uppdatera överenskommelsen och dess målsättningar. Gruppen ska i sitt arbete även följa utvecklingen på elmarknaden såväl på nordisk som på europeisk nivå med hjälp av relevanta myndigheter på området.

Regeringen anför vidare att de berörda myndigheterna kontinuerligt bör följa utvecklingen på elmarknaden genom att bl.a. analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven, behovet av ytterligare systemtjänster, nätstabilitet och andra avgörande faktorer så att Sverige har ett robust elsystem

med en hög leveranssäkerhet, en god överföringskapacitet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Av propositionen framgår att regeringen avser att genomföra en kontrollstation vart fjärde år för att kontinuerligt följa upp energiöverenskommelsen, med planerad start hösten 2018. Enligt uppgift från Regeringskansliet avser regeringen att överlämna skrivelsen Energiöverenskommelsen – kontrollstation 2018 till riksdagen i juni 2019.

Klimatpolitiskt ramverk

I januari 2015 gav regeringen den parlamentariskt sammansatta Miljömålsberedningen i uppdrag att utreda hur ett klimatpolitiskt ramverk för en långsiktig klimatpolitik ska kunna utformas i en bred politisk dialog. Under 2016 slöts sedan en överenskommelse om den framtida klimatpolitiken mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna samt i vissa delar även Vänsterpartiet.

Regeringen överlämnade därefter i mars 2017 en proposition om ett klimatpolitiskt ramverk till riksdagen (prop. 2016/17:146). Ramverket består av nya klimatmål, en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Ett nytt långsiktigt klimatmål är att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen även nya etappmål till 2030 och 2040 (bet. 2016/17:MJU24).

EU:s klimat- och energiramverk, klimatstrategin, energiunionen och vinterpaketet

Sveriges energipolitik påverkas av beslut som fattas på EU-nivå. I oktober 2014 enades EU:s stats- och regeringschefer om ett klimat- och energiramverk till 2030. Målen i överenskommelsen innebar att EU ska minska utsläppen av växthusgaser med minst 40 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Målen innebar också att energieffektiviseringen skulle uppgå till 27 procent och att andelen förnybar energi skulle vara 27 procent till 2030. Målet för minskningen av växthusgaser är bindande.

Vid klimatkonventionens tjugoförsta partsmöte i Paris i december 2015 enades världens länder om ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal (Parisavtalet). Parisavtalet uppmanar parterna att senast 2020 ta fram långsiktiga strategier för att minska utsläppen av växthusgaser. Europaparlamentet uppmanade kommissionen i en resolution från oktober 2017 att före partsmötet i december 2018 utarbeta en strategi för nollutsläpp till mitten av århundradet. I november 2018 antog kommissionen ett meddelande om en långsiktig klimatstrategi. Kommissionen redogör i sitt meddelande för åtta olika scenarier för utsläppsminskningar inom EU där två ska leda till netto-nollutsläpp 2050. En omställning av den omfattning som beskrivs i de mest ambitiösa scenarierna berör ett flertal politikområden. Kommissionen betonar att energisektorn kommer att vara central i omställningen eftersom den står för

ca 75 procent av EU:s utsläpp av växthusgaser. Kommissionen har arbetat med sju s.k. byggstenar och kombinerat dem på olika sätt i scenarierna för att se hur de kan bidra till nettonollutsläpp till 2050. Byggstenarna är energieffektivisering, förnybar energi och elektrifiering, mobilitet, konkurrenskraftig industri och cirkulär ekonomi, smarta nätverk för infrastruktur och samordning, bioekonomi och kolsänkor, infångning och lagring av koldioxid. Strategin diskuterades på de två senaste energiministermötena i december 2018 och mars 2019. Meddelandet innehåller inga förslag till ny lagstiftning.

I februari 2015 presenterade kommissionen meddelandet En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik (COM(2015) 80 final). Strategin består av följande fem ömsesidigt förstärkande dimensioner: försörjningstrygghet, inre marknad, energieffektivitet, minskade klimatutsläpp samt forskning, innovation och konkurrenskraft.

Kommissionen lyfte fram 15 konkreta åtgärder för att få till stånd energiunionen, och i en bilaga listades 43 nya initiativ och lagförslag för de närmaste fem åren. Europeiska rådet betonade vid sitt möte i mars 2015 att EU är fast beslutet att bygga en energiunion med en framåtsyftande klimatpolitik på basis av kommissionens meddelande.

I november 2016 presenterade kommissionen ett paket med initiativ – Ren energi för alla i Europa (det s.k. vinterpaketet) – vars övergripande intentioner är att underlätta omställningen av energisektorn inom EU genom att prioritera energieffektivisering, genom att EU ska bli världsledande inom förnybar energi och genom rättvisa villkor för konsumenterna. Paketet innehöll förslag till revidering av energieffektiviseringsdirektivet (EED) och byggnaders energiprestanda, förslag till revidering av förnybartdirektivet (inklusive hållbarhetskriterier för biomassa) och flera förslag om en ny elmarknadsdesign och ett förslag om ett övergripande styrningssystem för energiunionen.

I december 2018 började EU:s nya lagstiftning för förnybar energi, energieffektivisering samt styrningen av energiunionen att gälla. Vidare har politisk enighet även nåtts mellan EU:s medlemsstater i fråga om de sista fyra rättsakterna som knyter an till utformningen av den europeiska elmarknaden. I och med den nya lagstiftningen skärps målen för förnybar energi och energieffektivisering för EU 2030. Förnybar energi ska uppgå till minst 32 procent och energieffektivisering ska uppgå till minst 32,5 procent, med en möjlighet att revidera målet 2023. När vinterpaketet är fullt genomfört förväntas utsläppen av växthusgaser ha minskat med upp till 45 procent 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Inom det övergripande styrningssystemet för energiunionen ställs vidare krav på att varje medlemsstat ska ta fram nationella integrerade energi- och klimatplaner för 2021 till 2030 som beskriver hur medlemsstaten ska nå sina respektive mål.

I mars 2019 gav regeringen Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten och Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) i uppdrag att bidra i arbetet med Sveriges genomförande av EU:s reviderade energieffektiviseringsdirektiv. Myndigheterna ska bl.a. stötta

Regeringskansliet med juridiska bedömningar om vilka ändringar som behöver göras i svensk lagstiftning och ta fram beräkningar av det nationella energisparkravet för perioden 2021–2030 och av energibesparingseffekterna av dagens styrmedel för energieffektivisering.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

I januari 2019 presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse. I denna anges att Centerpartiet och Liberalerna accepterar en regering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vidare anges att de partier som slutit överenskommelsen är överens om ett budgetsamarbete och ett samarbete som begränsas av de politiska frågor som framgår av överenskommelsen. Samarbetet gäller budgetår för budgetår, så länge som partierna är överens om dess fortsättning, med inriktningen att samarbetet ska löpa hela mandatperioden. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området hela landet ska leva handlar punkt 24 om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land. Inom området miljö och klimat handlar punkt 30 om en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Bl.a. ska klimatinvesteringsprogrammen utvecklas och effektiviseras. Vidare ska all relevant lagstiftning ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (en utredning tillsätts under 2019). Punkt 31 handlar om fossilfria transporter. Det ska bl.a. göras investeringar i produktion och distribution av biogas, och det ska utredas vilket år fossila bränslen ska vara helt utfasade. Under punkt 33 anges bl.a. att prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas förbjuds på motsvarande sätt som gjorts med uran, och regelverket för när utvinning av mineraler får ske från alunskiffer skärps (utredning 2019–2020, ny lagstiftning från den 1 januari 2022). Punkt 34 handlar om att Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Vidare ska EU:s regler för statsstöd och övriga stödssystem reformeras så att de bidrar till och inte motverkar ett fossilfritt samhälle och genomförandet av Parisavtalet.

Energipolitiskt samarbete i Norden

I november 2017 antog de nordiska ministrarna ett nytt nordiskt energipolitiskt samarbetsprogram som stakar ut det nordiska energisamarbetet. Den gemensamma nordiska elmarknaden, förnybar energi, energieffektivisering samt energiforskning är kärnområden i det fyraåriga samarbetsprogrammet och styr det nordiska energisamarbetet under perioden 2018–2021. Det nya samarbetsprogrammet betonar även vikten av förstärkt dialog kring EU/EES-processer och energipolitikens utveckling. Programmet har tagits fram utifrån en strategisk genomlysning av det nordiska energisamarbetet och visar på

möjligheterna att ytterligare stärka Nordens position och konkurrenskraft genom ökad koordinering och samverkan inom bl.a. energiforskningsområdet.

Under det svenska ordförandeskapet 2018 i Nordiska ministerrådet prioriterade Sverige fortsatt utveckling av samarbetet om den nordiska elmarknaden, förnybar energi, energieffektivisering och energiforskning, dialog kring aktuella EU-processer, inte minst utvecklingen av EU:s energiunion, samt informationsutbyte och dialog om energipolitikens utveckling i de olika nordiska länderna och kontakter med Nordens närområden, särskilt de baltiska länderna. Det nordiska energisamarbetsprogrammet följdes upp i maj 2018 på det nordiska energiministermötet i Lund.

I mars 2019 redovisade regeringen samarbetet mellan de nordiska ländernas regeringar under 2018 med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet (rsk. 2018/19:90). Regeringen redovisade bl.a. att elmarknadsgruppen fokuserat på utveckling av den nordiska elmarknaden och gemensamma insatser i pågående EU-processer som rör elmarknaden och att ett nordiskt elmarknadsforum, för utvecklad dialog mellan aktörerna på den nordiska elmarknaden, anordnats för första gången. Vidare redovisade regeringen att arbetsgruppen för förnybar energi fortsätter att samarbeta kring EU-direktiv om förnybar energi och att den samnordiska institutionen Nordisk Energiforskning (NEF) bl.a. arbetar med analys av den pågående energiforskningen i de olika nordiska länderna och möjligheterna till vidareutveckling av nordiskt samarbete baserat på detta.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 tog utskottet ställning till ett antal motionsyrkanden som på olika sätt gällde energipolitikens övergripande inriktning (bet. 2017/18:NU22). Flera av dessa var likalydande med eller snarlika de nu aktuella, och samtliga yrkanden avslogs av riksdagen. Utskottet konstaterade att den energipolitiska grundsyn som genomsyrade de då behandlade motionerna till stor del stod i kontrast till den hållning som utskottet förespråkade. Utskottet såg inte heller något behov av att tillstyrka motioner om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål. När det gäller frågan om subventioner till olika energislag, som togs upp i en motion, framhöll utskottet att subventioner i första hand ska riktas till utveckling av sådan lovande teknik som ännu inte har en egen ekonomisk bärkraft eller utformas på ett teknikneutralt sätt och att de bör inriktas på att gynna den teknik som på det mest kostnadseffektiva sättet bidrar till att uppnå övergripande klimat- och energipolitiska mål.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna:

- Översyn av subventioner
- Vissa övergripande frågor om energipolitiken

Översyn av subventioner

Utskottet har under de senaste åren återkommande avstyrkt motioner om att se över stödet för olika energislag. Vid det senaste tillfället, våren 2018 (bet. 2017/18:NU22), redogjorde utskottet för sin uppfattning att subventioner i första hand ska riktas till utveckling av sådan lovande teknik som ännu inte har egen ekonomisk bärkraft eller utformas på ett tekniskt neutralt sätt och inriktas på att gynna den teknik som på det mest kostnadseffektiva sättet bidrar till att uppnå övergripande klimat- och energipolitiska mål. Som redogjorts för i det föregående förordas i motion 2018/19:2764 (KD) åter en översyn av subventioner för olika energislag. Även i motion 2018/19:2924 (L) föreslås tillkännagivanden om dels en översyn av subventioner, stöd och skatter, dels minskade subventioner. Med anledning av nyssnämnda motioner vill utskottet framhålla sin uppfattning att inget i sak har förändrats på ett sätt som gör att riksdagen bör ompröva sitt tidigare ställningstagande. Utskottet anser därmed inte, oaktat inställning till olika energislag, att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen om att genomföra en översyn av de befintliga stödsystemen. Motionerna avstyrks följaktligen i berörda delar.

Vissa övergripande frågor om energipolitiken

Utskottet konstaterar inledningsvis att den inriktning på energipolitiken som riksdagen fastslog våren 2018 (bet. 2017/18:NU22) och som vilar på energiöverenskommelsen fortfarande gäller. Med de mål som riksdagen fastställt anser utskottet att det ges långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

I motion 2018/19:851 (M) förordas att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet, dvs. att inte bidra till växthuseffekten, och i motion 2018/19:2426 (C) förordas att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem. Utskottet konstaterar att riksdagen utöver det övergripande målet för energipolitikens inriktning våren 2018 även godkände regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och det innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Utskottet konstaterar också att riksdagen antagit det långsiktiga klimatmålet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären (bet. 2016/17:MJU24). Vidare noterar utskottet att det inom ramen för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns förslag om att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket

får genomslag och att Sverige ska driva på för en klimatlag på EU-nivå. Utskottet ser därmed inget behov av att tillstyrka någon av de ovannämnda motionerna i de aktuella delarna. Utskottet ser inte heller något behov av att tillstyrka motion 2018/19:2820 (SD) i den del där motionären förordar att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

I motionerna 2018/19:164 (SD), 2018/19:166 (SD) och 2018/19:169 (SD) föreslås olika tillkännagivanden till regeringen om energipolitikens inriktning. Utskottet vill påminna om att liknande motionsyrkanden behandlades våren 2018 och att samtliga avslogs av riksdagen då den energipolitiska grundsyn som genomsytrade motionerna till stor del stod i kontrast till den redovisade hållning som utskottet förespråkade. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att ändra uppfattning i frågan och avstyrker därmed motionerna i berörda delar.

I några av motionerna lyfts energifrågornas internationella dimension upp. I motion 2018/19:2072 (M) förordas en gemensam nordisk linje om energiproduktion och reglering av energimarknaden. Utskottet vill i sammanhanget påminna om det energipolitiska samarbetet i Norden som pågår och utgår från det energipolitiska samarbetsprogram som togs fram i slutet av 2017 där den gemensamma nordiska elmarknaden är ett av kärnområdena. Utskottet noterar att Sverige som ordförandeland i Nordiska ministerrådet under 2018 bl.a. prioriterade fortsatt utveckling av den nordiska elmarknaden och gemensamma insatser i pågående EU-processer som rör elmarknaden. I motion 2018/19:2764 (KD) lyfts vikten av att vidhålla energiunionens syfte att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU, och i motion 2018/19:2040 (L) förordas att energiunionen bör utvecklas ytterligare och fokusera på klimatneutrala energislag som förnybart och kärnkraft. Utskottet noterar att förhandlingarna om kommissionens s.k. vinterpaket avslutats och att målen för förnybar energi och energieffektivisering för EU 2030 skärpts. Vidare noterar utskottet att det inom det övergripande styrningssystemet för energiunionen ställs krav på att varje medlemsstat ska ta fram nationella integrerade energi- och klimatplaner för 2021 till 2030 som beskriver hur medlemsstaten ska nå sina respektive mål. Utskottet ser därmed inget behov av att tillstyrka de ovannämnda motionerna i de aktuella delarna. Utskottet ser heller inget behov av att tillstyrka den del av motion 2018/19:2764 (KD) där det begärs ett tillkännagivande om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål då detta enligt utskottets uppfattning ligger i linje med den förda politiken.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att riksdagen bör avslå motionerna 2018/19:164 (SD), 2018/19:166 (SD), 2018/19:169 (SD), 2018/19:851 (M), 2018/19:2040 (L), 2018/19:2072 (M), 2018/19:2426 (C), 2018/19:2764 (KD), 2018/19:2820 (SD) och 2018/19:2924 (L) i de delar som är aktuella i detta avsnitt.

Vissa frågor om förnybar energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden som på olika sätt gäller förnybar energi. Dessa handlar bl.a. om solenergi, vattenkraft och vindkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till olika åtgärder som vidtagits eller aviserats i syfte att främja produktion och användning av förnybar energi.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD) och 9 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anför motionärerna att Sverige bör verka för att en bred råvarubas tillåts för bio-bränsle på EU-nivå. Biodrivmedel bidrar till en grönare omställning för industri och transportsektorn enligt motionärerna som också anför att en omställning i transportsektorn kommer att ta tid och att det därför behövs olika typer av biodrivmedel för att underlätta övergången från bensin och diesel till grönare alternativ. Motionärerna förordar därför att Sverige ska verka för goda möjligheter att nyttja olika råvaror från skog, jordbruk och hav för produktion av olika former av biodrivmedel (yrkande 4).

I kommittémotion 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför motionärerna att de vill fortsätta att minska transporterens klimatpåverkan genom att tillvarata möjligheterna med ny teknik, öka andelen förnybara drivmedel och uppmuntra effektiva transporter med höga klimatprestanda när det gäller såväl fordon som drivmedel. Motionärerna ser ett stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen och att säkerställa en bred råvarubas och förordar att regeringen verkar för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå (yrkande 23).

I motion 2018/19:925 av Sten Bergheden (M) anför motionären att Sveriges enskilda planeringsmål för vindkraften på 30 TWh 2020, som innebär en fördubbling av nuvarande vindkraftsproduktion, inte är helt genomtänkt. Målet för den framtida vindkraftsproduktionen verkar enligt motionären något överdimensionerat och en helhetssyn på samhällsnyttan saknas. Motionären förordar därför att det bör göras en översyn av möjligheten till en utvärdering av kostnader och samhällsnytta av vindkraftsutbyggnaden i Sverige (yrkande 1). Vidare menar motionären att det är underligt att det inte finns några siffror på vad den planerade vindkraftsutbyggnaden kommer att kosta eller vad den hittills har kostat och förordar därför att möjligheterna att redovisa kostnaderna för vindkraftsutbyggnad som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigbyggt ses över (yrkande 2).

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen

för Sveriges elproduktion och att den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften får ses som ett avslutat kapitel. Motionärerna framhåller att det finns stor potential i de småskaliga vattenkraftstationerna (yrkande 2). Effektiviteten skulle kunna ökas ytterligare i kraftstationerna utan att vattenflödet behöver ökas samtidigt som det finns många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även en större potential för den småskaliga vattenkraften att kunna delta i reglermarknaden med ny teknik. Motionärerna förordar därför att man utreder förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften inklusive hur dess potential ska kunna förverkligas (yrkande 3). För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften tills tidpunkter där elenergin efterfrågas mer anser motionärerna att förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften bör utredas (yrkande 4). Motionärerna anför vidare att dagens vindkraft ungefär måste fördubblas för att uppnå det riksdagsbeslutade planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år. En stor andel vindkraft är dock inte bara kostsamt rent investeringsmässigt utan blir mycket besvärligt att hantera på elnäten i och med att vindkraft av förklarliga skäl är beroende av vinden och vindkraften levererar energi oregelbundet. Motionärerna menar att det finns stora problem med planeringsmålet och förordar att målet snarast bör upphävas (yrkande 10). Ett väsentligt problem med solceller i Sverige är enligt motionärerna den oregelbundna produktionen då solceller av naturliga skäl är beroende av solljus, vilket medför att solceller producerar mycket lite el under vinterns mörka och kalla månader när elbehovet är som störst. Detta innebär att solceller inte kan ersätta någonting annat i energisystemet, utan det behövs ändå kapacitet att möta efterfrågan på effekt de dagar på året då efterfrågan är som högst. Motionärerna anser därför att investeringsstödet till solceller bör avvecklas (yrkande 17).

I kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) anför motionärerna att de vill öka den närproducerade elproduktionen. Motionärerna vill dels slopa skatten för egenanvändning av solex, dels att man ska ha möjlighet till skatteavdrag om man är bosatt i en lägenhet med mikroproduktionsanläggning, vilket inte är möjligt i dag. Motionärerna anser också att det krävs åtgärder för att förbättra förutsättningarna för mikroproduktion av förnybar el och förordar att incitamenten och möjligheterna för att producera solex ska stärkas (yrkande 25). Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040. Motionärerna framhåller att den nya lagstiftningen om vattenkraft har skapat enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften och menar att det är viktigt att den nya lagstiftningen får genomslag i myndigheters och domstolars arbete och prövningar. Myndigheterna bör därför enligt motionärerna se över alla relevanta regelverk och föreskrifter så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den för-

nybara elproduktionen får fullt genomslag. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem (yrkande 27).

I partimotion 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) framhåller motionärerna att det krävs ännu bättre förutsättningar för solenergin i Sverige. Den har äntligen börjat expandera på allvar men för att den på sikt ska ta en betydande del av marknaden menar motionärerna att det krävs att en nationell solenergi strategi för solel och solvärme antas (yrkande 10). Vidare menar motionärerna att det krävs ett folkligt stöd för omställningen till förnybar elproduktion och förordar att grannar ska ges möjlighet att bli delägare i nya vindkraftverk (yrkande 13).

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt

Som tidigare har redovisats i betänkandet antog riksdagen ett nytt mål för produktionen av förnybar el med innebörden att elproduktionen ska vara 100 procent förnybar 2040 (bet. 2017/18:NU22).

Genom riksdagens beslut om propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) har det sedan tidigare satts upp en rad mål för förnybar energi i Sverige. Andelen förnybar energi ska 2020 vara minst 50 procent av den totala energianvändningen, och inom transportsektorn ska andelen förnybar energi samma år vara minst 10 procent. Båda dessa mål utgår från de krav som ställs på Sverige i EU:s s.k. förnybartdirektiv, och gäller fortfarande.

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som tidigare har nämnts i betänkandet presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området hela landet ska leva handlar punkt 24 om att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, t.ex. i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land. Inom området miljö och klimat handlar punkt 31 om fossilfria transporter. Det ska bl.a. göras investeringar i produktion och distribution av biogas, och det ska utredas vilket årtal fossila bränslen ska vara helt utfasade. Under punkt 33 anges bl.a. att prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas förbjuds på motsvarande sätt som gjorts med uran, och regelverket för när utvinning av mineraler får ske från alunskiffer skärps (utredning 2019–2020, ny lagstiftning från den 1 januari 2022).

Reviderat förnybartdirektiv

Som tidigare nämnts i betänkandet började EU:s nya lagstiftning om förnybar energi gälla i december 2018. Det reviderade förnybartdirektivet har flera centrala komponenter, bl.a. att stödsystemens utformning ger möjlighet till tekniskspecifikt stöd anpassat till riktlinjerna för statligt stöd och att tillståndsförfarandena ska bli enklare och effektivare. Användningen av förnybar energi i transportsektorn påskyndas genom att bränsleleverantörer måste se till att minst 14 procent av energin för transporter kommer från förnybara källor medan konventionella biodrivmedel med hög risk för en indirekt ändring av markanvändningen ska vara utfasade 2030. Avancerade biodrivmedel och biogas ska stå för minst 1 procent av drivmedelsanvändningen 2025 och öka till minst 3,5 procent 2030.

Målet för andelen förnybar energi i transportsektorn är satt till minst 10 procent för 2020, vilket Sverige sedan länge uppnått. Under 2017 uppgick andelen enligt preliminära skattningar från Energimyndigheten till 37 procent enligt förnybartdirektivets beräkningsmetodik.

Elcertifikatssystemet

Den 1 maj 2003 infördes elcertifikatssystemet för att främja en ökad elproduktion från förnybara energikällor. Bestämmelser om systemet finns i lagen (2011:1200) om elcertifikat, i förordningen (2011:1480) om elcertifikat och i föreskrifter som har utfärdats av Energimyndigheten, som är tillsynsmyndighet.

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem. Producenter av förnybar el tilldelas under vissa förutsättningar elcertifikat av staten. En efterfrågan på certifikaten skapas genom att det i lagen om elcertifikat finns en skyldighet för bl.a. elleverantörer och vissa andra elanvändare att köpa och annullera elcertifikat i förhållande till sin försäljning respektive användning av el (kvotplikt). På det sättet skapas en marknad för elcertifikat som innebär att förnybar el kan produceras kostnadseffektivt. Storleken på kvotplikten speglar hur mycket förnybar elproduktion som måste finansieras för att målen inom systemet ska nås. Man kan alltså säga att det finns både mål och finansieringsåtaganden inom elcertifikatssystemet.

Sverige och Norge har sedan den 1 januari 2012 en gemensam elcertifikatsmarknad. För att bidra till det nationella målet om minst 50 procent förnybar energi till 2020 har ett gemensamt mål om att öka den förnybara elproduktionen med 28,4 TWh mellan 2012 och 2020 satts upp. Målet regleras i ett ändringsavtal mellan länderna som trädde i kraft den 1 januari 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1). Det gemensamma målet delas mellan länderna genom att Sverige ska sikta på att annullera elcertifikat motsvarande 15,2 TWh till 2020 och Norge 13,2 TWh.

Sverige har satt upp ett nationellt finansieringsmål till 2020 i linje med det gemensamma målet med Norge. Sveriges mål till 2020 är att finansiera ytterligare 30 TWh förnybar elproduktion jämfört med 2002 i enlighet med

riksdagens beslut om regeringens proposition Ambitionshöjning för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2015 (prop. 2014/15:123, bet. 2015/16:NU6).

Riksdagen har därefter beslutat om ett nytt mål till 2030 för den förnybara elproduktionen. Målet är att utöka elcertifikatssystemet med 18 TWh till 2030 i enlighet med regeringens proposition Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 (prop. 2016/17:179, bet. 2016/17:NU20). Som en del i överenskommelsen med Norge ska Sverige införa en stoppmekanism i elcertifikatssystemet före den 31 december 2020. Denna mekanism ska bidra till måluppfyllelsen 2030 och till förutsägbarhet för marknadsaktörerna för perioden efter måluppfyllelsen. Norge har också sedan tidigare en stoppmekanism i sin lagstiftning.

I december 2017 beslutade regeringen att nästa kontrollstation för elcertifikatssystemet skulle genomföras under 2019. Enligt regeringen är den viktigaste frågan i kontrollstationen vilka regler som ska gälla för tilldelning av elcertifikat när måluppfyllelsen 2030 närmar sig. Avsikten är att öka systemets stabilitet, inte minst för investerarna. Energimyndighetens redovisning av Kontrollstation 2019 för elcertifikatssystemet innehåller bl.a. förslag till en s.k. stoppmekanism för när nya anläggningar för produktion av förnybar elproduktion inte längre ska godkännas inom ramen för elcertifikatssystemet (ER 2018:25). Energimyndighetens rapport har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vidare framgår det av Energimyndighetens regleringsbrev för 2018 att regeringen har gett myndigheten i uppdrag att föreslå vilka uppgifter som skulle kunna öka transparensen på marknaden för elcertifikat när det gäller investeringsbeslut för kommande projekt och hur dessa uppgifter ska kunna samlas in, förvaltas, administreras och presenteras på ett tillförlitligt sätt. Energimyndigheten föreslog i juni 2018 bl.a. att dagens marknadsbevakning kompletteras med uppgifter om bl.a. investeringsbeslut samt att den information som redan finns görs mer tillgänglig och användarvänlig (ER 2018:25). Energimyndigheten föreslår också publicering av faktisk elcertifikatsberättigad elproduktion per anläggning med start 2019.

Uppdaterad vindkraftsstrategi

I slutet av maj 2018 presenterade Energimyndigheten en uppdaterad version av den vindkraftsstrategi som myndigheten antog 2016. Energimyndigheten bedömer att vindkraft är det produktionsslag som har störst potential för ny förnybar elproduktion i Sverige och att vindkraften därför kommer att vara viktig för att det ska vara möjligt att nå målet om ett helt förnybart elsystem till 2040. Den uppdaterade strategin ska vara vägledande när Energi-myndigheten planerar och prioriterar insatser inom vindkraftsområdet.

Nätverket för vindbruk

Energimyndigheten är expertmyndighet för vindkraft och stöder och underlättar utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Nätverket för vindbruk grundades 2008 på uppdrag av regeringen och är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft. Nätverket sprider kunskap och information om vindkraft och verkar för lokal förankring och regional utveckling. Nätverkets mål är en väl förankrad och väl lokaliserad utbyggnad av vindkraft som också genererar mervärde lokalt.

Forskning om vindkraftens samhällsnytta m.m.

Forsknings- och innovationsprogrammet Vind-El omfattar totalt 133 miljoner kronor under 2017–2021. Tillsammans med kunskapsprogrammet Vindval samlar Vind-El-programmet Energimyndighetens forsknings- och innovationsinsatser inom vindkraftsområdet.

Vindval ska bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om vindkraftens miljöeffekter. Programmet syftar till att ta fram kunskap och metoder som ger väl avvägda beslut om planering och etablering av vindkraft och som även sätter vindkraftens miljöeffekter i ett bredare sammanhang. Programmet är inriktat på frågor om huruvida driften och utbyggnaden av vindkraft sker med hänsyn till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Vindvals fjärde etapp löper mellan 2018 och 2021.

Havsbaserad vindkraft

I linje med Energikommissionens förslag gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utreda förutsättningarna för och utformningen av slopade anslutningsavgifter till stamnätet för havsbaserad vindkraft. Energimyndigheten redovisade uppdraget i februari 2018 (ER 2018:6) och rapporten remissbehandlades. I juni 2018 avrapporterade Energimyndigheten tilläggsuppdraget om att genomföra en fördjupad analys om statsstödsregler och samhällsekonomiska konsekvenser av slopade anslutningsavgifter till havsbaserad vindkraft. Myndigheten konstaterade att slopade anslutningsavgifter troligtvis inte är förenliga med EU:s statsstödsregler. Den samhällsekonomiska analysen visade vidare att ett stöd till havsbaserad vindkraft skulle kunna medföra relativt stora snedvridande effekter på marknaden, framför allt genom en utträngning av landbaserad vindkraft. Systemkostnaderna beräknas även kunna bli relativt stora samtidigt som det inte går att identifiera något marknadsmisslyckande som motiverar ett stöd till specifikt havsbaserad vindkraft. I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) anges att regeringen avser att lämna en proposition om havsbaserad vindkraft till riksdagen under 2018. Ingen proposition har ännu lämnats till riksdagen.

Ärendet bereds fortsatt i Regeringskansliet.

Vattenkraft

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) konstaterar regeringen att vattenkraften är central för Sveriges förnybara elförsörjning. Stora delar av vattenkraftsproduktionen bidrar med balansering på alla tidshorisonter – från sekund- och minut- till årsreglering. Vidare framhålls det att vattenkraften är avgörande för att elsystemet ska kunna ställas om till 100 procent förnybar elproduktion. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är därför grundläggande. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion bedöms vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga behöva öka jämfört med i dag, och det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk. I april 2018 lämnade regeringen propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243), som bl.a. avser att genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energiöverenskommelsen. Av propositionen följer bl.a. att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraftsel ska ha moderna miljövillkor. Det ska finna en nationell plan för de prövningar och omprövningar som behöver göras för att befintliga verksamheter för produktion av vattenkraftsel ska förses med moderna miljövillkor. Propositionen innehåller flera lagförslag. Lagändringarna innebär bl.a. en skyldighet för vattenverksamheter i hav, sjöar och vattendrag, som startats för att producera vattenkraftsel, att ha moderna miljövillkor. Myndigheternas tillståndsprövning ska ha ett nationellt helhetsperspektiv där behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön ska vägas mot behovet av en nationell effektiv tillgång till el från vattenkraft. Regeringen ska se till att det finns en nationell plan som kan vägleda myndigheterna i tillståndsprövningen. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om vattenmiljö och vattenkraft i juni 2018 (bet. 2017/18:CU31). Lagändringarna började gälla den 1 januari 2019.

Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät och Energimyndigheten har tillsammans ansvaret för att arbeta fram förslaget till nationell plan i samverkan med relevanta aktörer. Förslaget till nationell plan ska lämnas till regeringen senast den 1 oktober 2019.

Solstrategi

Energimyndigheten redovisade under 2016 en strategi för hur tillförseln av solex ska kunna öka och bidra till målet om 100 procent förnybar elproduktion 2040 (ER 2016:16). I den energipolitiska propositionen (prop. 2017/18:228) slås fast att en del av myndighetens förslag ska vidareutvecklas under 2018. Energimyndigheten fick i regleringsbrevet för 2018 bl.a. i uppdrag att utveckla och tillhandahålla en lättanvänd informationsplattform för solex som gör det enklare för den som vill installera solceller. Plattformen ska utgöra ett nav för offentlig information som är relevant för aktörer vid solcellsutbyggnad.

Solenergi och stöd till installation av solceller

Det finns flera olika stöd och förenklingar som berör solelproduktion utöver stöd till installation av solceller, såsom ROT-avdraget, mervärdesskattebefrielse för beskattningsbara personer med liten omsättning (omsättningsgräns för mervärdesskatt), befrielse och nedsättningar för egenproducerad och egenanvänd el från små anläggningar, undantag från nätavgift, elcertifikatsystemet och bidrag till lagring av egenproducerad el.

Stöd för installation av solceller infördes 2009 och riktas till alla typer av aktörer, såväl företag och offentliga organisationer som privatpersoner. Stöd kan fås för installation av alla typer av nätanslutna solcellssystem och solel-/solvärme-hybridssystem. Sedan den 1 januari 2018 är stödnivån 30 procent för alla. Stödnivån beräknas utifrån de stödberättigande installationskostnaderna. Högsta möjliga stöd per solcellssystem är 1,2 miljoner kronor, och de stödberättigande kostnaderna får maximalt uppgå till 37 000 kronor plus moms per installerad kilowatt elektrisk topp effekt. Stödet är rambegränsat, vilket innebär att det bara kan ges så länge de avsatta pengarna räcker.

I vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99) anger regeringen att satsningar på solceller fortsatt är önskvärdt för att förenkla för fler att installera sådana. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:7 Energiteknik tillförs 300 miljoner kronor för 2019. Regeringen anger att en lämplig stödnivå är 20 procent. Regeringen fattade beslut om en revidering av förordning (2009:689) om statligt stöd till solceller i april 2019. Till följd av denna revidering av förordningen kommer stöd att få lämnas med högst 20 procent av de stödberättigande kostnaderna. Förordningsändringen trädde i kraft den 8 maj 2019.

Riksrevisionens granskning av det statliga stödet till solel

Riksrevisionen har granskat det statliga stödet till solel (Det samlade stödet till solel, RiR 2017:29). Riksrevisionens övergripande slutsats är att underlagen till stor del saknar samhällsekonomiska analyser och att stödets kostnads-effektivitet i förhållande till målet om ökad förnybar el inte har belysts i tillräcklig omfattning.

I en skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning (skr. 2017/18:181) välkomnade regeringen Riksrevisionens synpunkter som den i stora delar ansåg vara relevanta. Vidare konstaterade regeringen bl.a. att det pågår flera utredningar som kommer att bidra med underlag till en mer omfattande samhällsekonomisk analys och att regeringen har för avsikt att utförligt redovisa motiv till och effekter av det samlade stödet till solel. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd. Här hänvisade regeringen till de kontrollstationer som ska genomföras vart fjärde år med start 2018 för att följa upp energiöverenskommelsen.

Utredning av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat

Mot bakgrund av att regeringen i olika sammanhang har redovisat avsikten att se över vissa frågor som rör regleringen av skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat tillsattes hösten 2017 en utredning inom Regeringskansliet för att utreda följande frågor:

- Förutsättningarna för och lämpligheten i att förenkla förfarandet för att få del av skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el för mikroproducenter, t.ex. genom att den lättnad som skattereduktionen innebär fås redan genom elräkningen.
- Förutsättningarna för och lämpligheten i att låta fler, såsom andelsägare av förnybar elproduktion (t.ex. i kooperativa former), åtnjuta skattereduktionen inom ramen för reglerna om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el eller, om detta inte är möjligt, få motsvarande ekonomiska villkor på annat sätt.
- Förutsättningarna för och lämpligheten i att nya mindre produktionsanläggningar inte ska ingå i elcertifikatssystemet och i stället endast få ersättning genom skattereduktionssystemet. I denna del av uppdraget ingår bl.a. att utreda vilka mindre anläggningar som inte bör ingå i elcertifikatssystemet, vilken ytterligare ersättning dessa anläggningar i så fall bör få inom ramen för skattereduktionssystemet och om vissa anläggningar under föreslagen gräns även fortsättningsvis ska kunna få elcertifikat. Utredaren ska i denna del säkerställa att ingen aktör missgynnas beroende på ägandeform vid en eventuell förändring.

Utredningen var klar i mars 2018 och dess resultat bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2018 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag att i förhållande till budgetpropositionen för 2019 minska anslaget 1:7 Energiteknik från 975 miljoner kronor till 535 miljoner kronor (prop. 2018/19:1 utg.omr. 21, bet. 2018/19:NU3). Sänkningen av anslaget motiverades med att utskottet förordade att stödet till solceller skulle minskas med 440 miljoner kronor 2019 i förhållande till regeringens förslag. Utskottet anförde vidare att det borde göras en stegvis utfasning av stödet till solceller och att subventionsgraden för stöd till solceller snarast möjligt skulle sänkas till 15 procent. Utskottet påtalade att en sådan sänkning överensstämmer med Energimyndighetens rekommendationer i rapporten Förenklad administration av solcellsstödet (ER 2018:19). Utskottet framhöll även att stödet därigenom dels kan räcka till fler sökande, dels kommer i nivå med subventionen i ROT-avdraget.

I maj 2018 yttrade sig utskottet till civilutskottet med anledning av beredningen av regeringens proposition om vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243). I yttrandet anför utskottet bl.a. följande (yttr. 2017/18:NU6y):

Utskottet vill inledningsvis understryka att vattenkraften är en värdefull tillgång i både det svenska och det nordiska elsystemet. Vattenkraften spelar en central roll för elförsörjning, som enskilt produktionslag men också som regler- och balanskraft. I dagsläget levererar vattenkraften flera av de viktiga systemtjänsterna i elsystemet såsom spännings- och frekvensreglering. Vattenkraften bidrar till ett konkurrenskraftigt energisystem med låga utsläpp och med trygga leveranser av elenergi. Den har också en särskilt viktig roll vid omställningen till ett helt förnybart energisystem genom att underlätta introduktionen av vind- och solkraft. För att möta behovet av en mer reglerbar förnybar elproduktion behöver vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga öka jämfört med i dag, och utskottet vill framhålla att det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av befintliga vattenkraftverk.

Av den energipolitiska överenskommelse som har träffats mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna framgår att Sverige ska ha moderna miljökrav på svensk vattenkraft. Det framgår vidare att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan. Överenskommelsen innebär också att reglerna för omprövning av vattenverksamheter som vattenkraftverk och dammar bör förenklas så långt det är möjligt med hänsyn till behovet av att säkerställa en hållbar utveckling där Sveriges vattenresurser inte kan betraktas som vilken resurs som helst. Enligt överenskommelsen ska också vattenkraftens utbyggnad främst ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd, och nya anläggningar ska ha moderna miljötillstånd.

För att bl.a. genomföra de vattenkraftsrelaterade delarna av energiöverenskommelsen har regeringen överlämnat propositionen Vattenmiljö och vattenkraft till riksdagen. Utskottet välkomnar propositionen som enligt utskottet är en viktig del för att Sverige ska klara en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem med nya energipolitiska mål [...] Mot denna bakgrund förordar utskottet att civilutskottet tillstyrker regeringens proposition och avstyrker motionerna.

Våren 2018 behandlade utskottet ett antal motionsyrkanden om vindkraft (bet. 2017/18:NU22). Några av dessa var likalydande med de nu aktuella. Utskottet anförde bl.a. när det gällde förslaget i en motion om att upphäva det planeringsmål som finns för vindkraftsutbyggnaden i Sverige att elcertifikatsystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka produktionen av el från förnybara energikällor i Sverige. Vidare anförde utskottet att riksdagen även fastställt en planeringsram för vindkraften som inte är ett utbyggnadsområde utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. I fråga om vad som sades i en motion om kostnader för vindkraftsutbyggnaden anförde utskottet att liknande yrkanden behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen och att utskottet utöver det som anförts tidigare också ville nämna att Energimyndighetens kunskapsprogram Vindval är inriktat på frågor om huruvida driften och utbyggnaden av vindkraft sker

med hänsyn till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Samtliga motionsyrkanden avstyrktes.

Med anledning av regeringens skrivelse (skr. 2017/18:181) om Riksrevisionens granskning av det statliga stödet till solet (RiR 2017:29) väcktes tre motioner (M, L, KD; SD respektive C). I sitt betänkande med anledning av skrivelsen och följdmotionerna anförde utskottet bl.a. att det för närvarande pågår flera utredningar som kommer att bidra med underlag för en mer omfattande samhällsekonomisk analys, t.ex. Utredningen om mindre aktörer i ett energilandskap i förändring (dir. 2017:77) och den interna utredningen inom Regeringskansliet om vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat (bet. 2017/18:NU18). Utskottet noterade även att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solet. I det ingår att redovisa vilka långsiktiga statsfinansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd.

Våren 2018 behandlade riksdagen motioner från allmänna motionstiden 2017/18 med förslag som berörde åtgärder för att främja en fossiloberoende transportsektor (bet. 2017/18:TU13). Trafikutskottet lyfte bl.a. fram det s.k. Bränslebytet i sitt ställningstagande som ett exempel på initiativ från regeringen på området. Bränslebytet är ett paket med nya styrmedel vars syfte är att reducera transportsektorns utsläpp och över tid öka användningen av biodrivmedel.

Hösten 2017 behandlade riksdagen förslag till ändringar i lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen och godkände vad regeringen föreslog om mål för andelen avancerade biodrivmedel (bet. 2017/18:MJU6). Ändringarna i lagen var en anpassning till EU-direktiv om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. Riksdagen riktade två tillkännagivanden till regeringen, dels att en analys av konsekvenserna av de nya reglerna för biodrivmedel bör göras och om att en utredning av konsekvenser ska göras innan föreskrifter meddelas om bl.a. vad som ska avses med begreppet restprodukt, dels om vikten av förutsägbara och långsiktiga villkor för biodrivmedel. Med anledning av tillkännagivandena redovisade regeringen i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1) att regeringen tagit fram en konsekvensanalys av de nya reglerna för biodrivmedel och att det första tillkännagivandet därmed ansågs slutbehandlat. Vidare redovisade regeringen att ett förslag till ändringar i förordningen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen tagits fram med anledning av det andra tillkännagivandet men att punkten inte är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

I motion 2018/19:2784 (M) förordas att Sverige bör verka för goda möjligheter att nyttja olika råvaror från bl.a. skog och jordbruk för produktion av olika biodrivmedel och i motion 2018/19:2895 (M) förordas bättre förutsättningar

och förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Utskottet vill med anledning av dessa motionsyrkanden påminna om att riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om vikten av förutsägbara och långsiktiga villkor för biodrivmedel, vilket ännu inte slutbehandlats (bet. 2017/18: MJU6). Utskottet noterar därtill att det inom den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns förslag om fossilfria transporter där det bl.a. föreslås investeringar i produktion och distribution av biogas och att ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade. Utskottet noterar också att det pågår en utredning om biogas där de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige ska ses över. Vidare vill utskottet påminna om att målen för förnybar energi för EU 2030 skärps till att uppgå till minst 32 procent med en möjlighet att revidera målet 2023. I detta sammanhang bör även framhållas att det reviderade förnybartdirektivet ställer krav på drivmedelsleverantörer att nå en förnybartandel om minst 14 procent 2030 inom transportsektorn och att avancerade biodrivmedel och biogas ska öka till minst 3,5 procent 2030. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen bör avslå motionerna 2018/19:2784 (M) och 2018/19:2895 (M) i de aktuella delarna.

I motion 2018/19:169 (SD) finns förslag om effektivisering av befintliga vattenkraftverk, om ökad magasineringsskapacitet och den småskaliga vattenkraftens potential och i motion 2018/19:2426 (C) förordas att den nya lagstiftningen om vattenkraft ska få genomslag i bl.a. myndigheters arbete med tillståndsprövningar. Utskottet vill med anledning av dessa förslag påminna om den betydelse även regeringen fäster vid vattenkraften som en central del i Sveriges energiförsörjning. I proposition 2017/18:228 Energipolitikens inriktning uttrycks att vattenkraften är avgörande för att det ska vara möjligt att ställa om till 100 procent förnybar elproduktion och att vattenkraftens utbyggnad främst ska ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd. Vidare vill utskottet påminna om att riksdagen under våren 2018 behandlade regeringens proposition om vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243, bet. 2017/18:CU31) där förslagen bygger på det som uttrycks i energiöverenskommelsen om att Sverige ska ställa moderna miljökrav på sin vattenkraft, men prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträvade miljönyttan. Utskottet noterar vidare att myndigheternas tillståndsprövning ska ha ett nationellt helhetsperspektiv där behovet av åtgärder som förbättrar vattenmiljön ska vägas mot behovet av en nationell effektiv tillgång till el från vattenkraft och att regeringen ska tillse att det finns en nationell plan som kan vägleda myndigheterna i tillståndsprövningen. Förslaget till nationell plan håller på att utarbetas av Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät och Energimyndigheten och ska lämnas till regeringen senast den 1 oktober 2019. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen kan avslå motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:2426 (C) i de aktuella delarna.

Frågor om solenergi tas upp i några motioner. I motion 2018/19:169 (SD) förordas att investeringsstödet till solceller bör avvecklas. I motion 2018/19:2426 (C) förordar motionärerna att incitamenten och möjligheterna för att producera solel bör stärkas. Även i motion 2018/19:2732 (MP) framhåller motionärerna att det krävs bättre förutsättningar för solenergin och föreslår ett tillkännagivande om att en nationell solenergi strategi ska antas. Utskottet noterar att det finns flera olika stöd och förenklingar som berör solelproduktion utöver stöd till installation av solceller, bl.a. ROT-avdraget, undantag från nätavgift och bidrag till lagring av egenproducerad el. Utskottet noterar vidare att det inom ramarna för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet finns förslag om att det ska bli enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk t.ex. i solceller och solvärme. Därtill kan nämnas att regeringen föreslår en satsning på solceller i vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99). Förslaget i vårändringsbudgeten bereds av finansutskottet, och näringsutskottet har tydliggjort sin uppfattning om förslaget genom ett yttrande (yttr. 2018/19:NU4y). Vidare har regeringen fattat beslut om att revidera förordning (2009:689) om statligt stöd till solceller så att stöd får lämnas med högst 20 procent av de stödberättigande kostnaderna. Det kan även nämnas att Energimyndigheten fått i uppdrag i regleringsbrevet för 2018 att vidareutveckla delar av de förslag som myndigheten redovisade i sin strategi för solel 2016. Utskottet noterar även att regeringen avser att utförligt redovisa motiv och effekter av det samlade stödet till solel. I detta ingår att redovisa vilka långsiktiga finansiella effekter de olika stöden innebär och vilka motiv som finns för tekniskspecifika stöd. Med hänvisning till det anförda anser utskottet inte att det finns något skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av de här aktuella motionerna. Därmed avstyrks motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:2426 (C) och 2018/19:2732 (MP) i de aktuella delarna.

I motion 2018/19:169 (SD) förordas att planeringsmålet som finns för vindkraftsutbyggnaden i Sverige ska upphävas och i motion 2018/19:925 (M) tar motionären upp kostnader och samhällsnytta för vindkraftsutbyggnaden. Utskottet har behandlat liknande förslag tidigare, senast våren 2018. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan utan avstyrker motionerna i de aktuella delarna med hänvisning till vad utskottet anför tidigare (bet. 2017/18:NU22). När det gäller förslaget att grannar ska ges möjlighet att bli delägare i nya vindkraftverk i motion 2018/19:2732 (MP) noterar utskottet att nätverket för vindbruk som är en del av Energimyndighetens arbete med att främja utbyggnaden av vindkraft har i uppdrag att verka för lokal förankring av vindkraft som också genererar mervärde lokalt. Utskottet ser därmed inget behov av ett tillkännagivande till regeringen. Motionen avstyrks följaktligen i den aktuella delen.

Vissa frågor om energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om energieffektivisering med hänvisning till pågående insatser och avslutat utredningsarbete.

Jämför reservation 10 (SD), 11 (KD) och 12 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att energieffektivisering har en betydande potential att nyttja inom både transport, industri och den offentliga sektorn. Energieffektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsamt då många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny elproduktion skulle ha kostat. Motionärerna menar vidare att miljöeffekten dessutom är större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov när det sker via renare framställning. Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv är det en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt då den som ligger i framkant därmed har en konkurrensfördel. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om energieffektivisering (yrkande 28).

I motion 2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) anför motionären att energieffektiviseringen i dag går alltför långsamt. Med energisparlån för energirenoveringar med fokus på de smutsigaste kilowattimmarna kan processen underlättas genom förmånliga lån till de som investerar i klimatsmarta åtgärder. Med bättre finansieringsmöjligheter för att genomföra upprustning och renovering av bostadsbeståndet påskyndas samhällsnödvändig energieffektivisering och motionären begär därför ett tillkännagivande om energieffektiviserings- och energisparlån (yrkande 1).

I motion 2018/19:2438 av Ola Johansson (C) framhåller motionären vikten av långsiktiga spelregler för elmarknaden som syftar till att skapa förutsättningar för snabb energiminskning inom belysningsområdet. Motionären förordar därför att det uttalade målet att halvera energiförbrukningen från belysning fastställs (yrkande 4).

I kommittémotion 2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) anför motionärerna att det kan finnas skäl att staten medverkar till att sänka kostnaderna för investeringar i energieffektivisering som inte alltid är tydligt företagsekonomiskt lönsamma på kort sikt. Motionärerna framhåller att den tyska modellen med energisparlån bör studeras på djupet. Modellen innebär i korthet att staten tillhandahåller förmånliga energisparlån till fastighetsägare för energiinvesteringar i bostäder. Motionärerna förordar att en modell för energisparlån utreds (yrkande 54).

I kommittémotion 2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) framhåller motionärerna att energieffektiviseringen är en mycket viktig komponent i hur

energisystemet har utvecklats och att den givetvis bör fortsätta i den mån det är rationellt. Energieffektivisering är dock inget självändamål enligt motionärerna. När el- och energiproduktion är hållbar kan det t.o.m. vara mer rationellt att använda mer el för att slippa ta till andra åtgärder som i sig har en miljöpåverkan. Motionärerna menar vidare att det är viktigt att svensk elproduktion fortsatt är stabil och fossilfri och att användningen av ren el inte ska begränsas utan snarare uppmuntras. Sammanfattningsvis begär motionärerna ett tillkännagivande om energieffektivisering (yrkande 10).

Vissa kompletterande uppgifter

Energieffektivitet och EU

Inom ramen för arbetet med EU:s energiunion har kommissionen sett över all lagstiftning som gäller energieffektivitet. Som tidigare har nämnts avslutades förhandlingarna Ren energi för alla i mars 2019, vilka bl.a. resulterade i att målen för förnybar energi och energieffektivisering för EU 2030 skärps. Förnybar energi ska uppgå till minst 32 procent och energieffektivisering ska uppgå till minst 32,5 procent med en möjlighet att revidera målet 2023. Vidare föreslogs ändringar i energieffektiveringsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda som anpassar lagstiftningen till 2030-ramverket och energiunionen. Därtill föreslogs ändringar som syftar till att förenkla bestämmelserna och underlätta genomförande på nationell nivå.

Utredning om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig elproduktion och ellagring

Regeringen tillsatte i juni 2017 en särskild utredare med uppdraget att identifiera eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion och hur dessa hinder kan undanröjas (dir 2017:77). Utredningen lämnade sitt slutbetänkande i oktober 2018 (SOU 2018:76) och föreslog flera åtgärder för ökad energieffektivisering. Utredningen föreslog bl.a. att det ska införas ett system med kvotplikt (vita certifikat) för minskad effektbelastning genom investeringar i varaktig el-energieffektivisering hos elanvändare, att elleverantörer ska bli skyldiga att uppfylla en kvot genom åtgärder hos elanvändare (utom i elintensiv industri), att ett särskilt energi-ROT-avdrag ska införas kopplat till det nuvarande systemet med ROT-avdrag, att förordningen om energideklaration ska ändras för att styrmedlet ska ge ökad information om kostnadseffektiva åtgärder samt att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att ta fram en plan för hur beteendainsikter i ökad omfattning kan tas till vara och integreras i kommunikationsinsatser för energieffektivisering, inklusive kommunal energi- och klimatrådgivning, nätverk för småföretag och beställargrupper för småhus.

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Belysningsutmaningen

Energimyndigheten fick i april 2016 i uppdrag av regeringen att öka aktiviteterna i Sverige för att främja energieffektiv belysning som ett sätt att minska behovet av el i den s.k. Belysningsutmaningen. Målsättningen var att halvera elbehovet för belysning i Sverige till 2020. Belysningsutmaningen var det svenska genomförandet av det internationella initiativet Global Lighting Challenge som lanserades vid klimattoppmötet i Paris 2015. Energi-myndigheten överlämnade en slutrapport om Belysningsutmaningen till Regeringskansliet i mars 2018.

Nationell strategi för energieffektiviserande renovering och energisparlån

Enligt artikel 4 i energieffektiviseringsdirektivet ska medlemsstaterna fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering av det nationella beståndet av bostadshus och kommersiella byggnader, både offentliga och privata. Sveriges andra nationella strategi för energieffektivisering rapporterades in till EU-kommissionen 2017 och ska uppdateras vart tredje år.

I juli 2016 beslutade regeringen om direktiv för att utreda förutsättningarna för att införa statliga energisparlån i Sverige (dir. 2016:68). Utredaren – landshövdingen Göran Enander – delredovisade sitt uppdrag i en rapport i december 2016 i vilken förutsättningarna för och behoven av ett statligt energisparlån beskrevs. I december 2017 slutredovisades uppdraget i betänkandet Effektiva-re energianvändning (SOU 2017:99).

Utredaren säger sig inte kunna finna några tydliga motiv för statliga lån. Flera studier har vittnat om att bristande lönsamhet är det främsta hindret för att fler och mer omfattande energieffektiviseringsåtgärder ska kunna genomföras. Motiven för statlig upplåning och utlåning av kapital för sådana åtgärder är för närvarande begränsade. Utredaren konstaterar vidare att det inte kan utslutas att ett energisparlån skulle kunna vara samhällsekonomiskt motiverat, om de makroekonomiska förutsättningarna hade varit annorlunda än i dagens läge. Det skulle i så fall innebära att räntorna var höga, att det underinvesterades i byggindustrin och att bostadsmarknaden var i balans. Under sådana förutsättningar kan behovs- och problembilden förändras så att behovet av kapitalförsörjning ökar.

Utredningens huvudförslag var i stället att det för att minska energianvändningen införs ett stöd som ska kunna betalas ut till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Energieffektiviseringsstöd till företag

Regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att inrätta ett program för energieffektivisering i industriföretag – Energisteget. Programmet omfattar företag som har genomfört en energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Satsningen pågår 2018–2020.

Inom ramen för programmet kan industriföretag söka stöd dels för en fördjupad projektering eller studie av energieffektiva åtgärder, dels för att täcka merkostnaden för att investera i en energieffektiverande åtgärd som har identifierats i den lagstadgade energikartläggningen.

Energimyndigheten har även konstaterat att små och medelstora företag har stora möjligheter till energieffektivisering men att många av de åtgärder eller lösningar som skulle kunna bidra till en smartare energianvändning aldrig genomförs. Via projektet Teknikutveckling och innovation finns möjlighet för företag som gjort en energikartläggning att söka finansiellt stöd för att komma vidare i energiarbetet och genomföra olika åtgärder.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att i samråd med berörda myndigheter och tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Syftet med strategierna är att få till stånd en dialog mellan Energimyndigheten, branscher och berörda myndigheter om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås. Energimyndighetens uppdrag pågår tills vidare. En första avrapportering gjordes i januari 2018 där myndigheten redovisade att nationella strategier ska arbetas fram inom följande fem sektorer: produktion i världsklass, framtidens handel och konsumtion, resurseffektiv bebyggelse, flexibelt och robust energisystem samt fossila transporter (ER 2018:04).

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 avstyrkte utskottet två motionsyrkanden om energisparlån liknande de nu aktuella yrkandena (bet. 2017/18:NU22). Utskottet anförde bl.a. att ett system med statliga energisparlån nyligen har utretts på uppdrag av regeringen men att utredaren inte fann några tydliga motiv för att införa ett sådant lån under rådande makroekonomiska förhållanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om mål för energieffektivisering våren 2018: att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22). Enligt utskottets mening är en effektiv

användning av energi positiv för Sverige och svenska företags konkurrenskraft, bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan samt bidrar till försörjningstryggheten. Potentialen för samhällsekonomiskt lönsamma energieffektiviseringar bör utgöra en grund för vidare satsningar. Utskottet noterar att det pågår olika insatser för ökad energieffektivisering, däribland programmet för energieffektivisering i industriföretag, det s.k. Energisteget, och sektorsstrategier för energieffektivisering som tagits fram av Energimyndigheten i samråd med berörda myndigheter och branscher. Slutbetänkandet om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig produktion och ellagring innehåller flera förslag om energieffektivisering och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av det anförda ser utskottet inte att det är nödvändigt med några allmänt hållna uttalanden från riksdagen om vikten av att utnyttja den potential som ligger i att använda energi effektivt i linje med vad som föreslås i motion 2018/19:169 (SD) eller 2018/19:2924 (L).

I motion 2018/19:2438 (C) förordar motionären att det uttalade målet att halvera energiförbrukningen från belysning fastställs. Utskottet konstaterar att Belysningsutmaningen med målsättningen att halvera elbehovet för belysning i Sverige till 2020 var det svenska genomförandet av det internationella initiativet Global Lighting Challenge som lanserades vid klimattoppmötet i Paris 2015. Då projektet avslutades 2018 efter att Energimyndigheten överlämnat en slutrapport om Belysningsutmaningen till Regeringskansliet ser utskottet ingen anledning att tillstyrka motion 2018/19:2438 (C) i den berörda delen.

Förslag om energisparlån förordas i motionerna 2018/19:333 (SD) och 2018/19:2914 (KD). Utskottet behandlade liknande motionsyrkanden våren 2018 (bet. 2017/18:NU22) och konstaterade då att ett system med energisparlån nyligen har utretts på uppdrag av regeringen men att utredaren inte fann några tydliga motiv för att införa ett sådant lån under rådande makroekonomiska förhållanden. Utskottet gör ingen annan bedömning än utredaren och anser därför att motionerna 2018/19:333 (SD) och 2018/19:2914 (KD) bör avslås av riksdagen i de aktuella delarna.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om kärnkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till de principer för kärnkraften som har slagits fast inom ramen för den energipolitiska överenskommelsen.

Jämför reservation 13 (SD, L), 14 (SD, KD) och 15 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:851 av Betty Malmberg (M) framhåller motionären att kärnkraften är basen i svensk elproduktion och inte bara är viktig för industrin utan också för miljön. Varje år som går förändras atmosfärens sammansättning och förekomsten av koldioxid, och motionären menar att alla länder måste bidra för att bromsa utvecklingen. Motionären menar därför att det är viktigt för Sverige att satsa på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. Med hänvisning till det ovanstående förordar motionären att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om kärnkraftens betydelse för klimatet och energiproduktionen (yrkande 2 i denna del).

I motion 2018/19:2048 av Jörgen Warborn m.fl. (M) framhåller motionären att tillgången till en stabil och trygg energiförsörjning är avgörande för den svenska basindustrin och svenska företags konkurrenskraft. Motionären menar vidare att det är ofrånkomligt att kärnkraften kommer att vara en viktig grundpelare under en överskådlig framtid då den i dag står för en stor andel av Sveriges energiproduktion. För att kunna möta framtidens allt större elbehov bör det ske en ansvarsfull utveckling av kärnkraften där det är viktigt att lösningen är konkurrensneutral i förhållande till andra klimatsmarta kraftslag. Motionären begär därför ett tillkännagivande om kärnkraftens betydelse för svensk energiproduktion.

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att kärnkraften i dag står för nästan hälften av Sveriges energiproduktion och inom överskådlig framtid kommer att utgöra grunden för svensk energiförsörjning. Motionärerna anser att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation för i första hand Sverige och begär sammanfattningsvis ett tillkännagivande om en långsiktig satsning på kärnkraft (yrkande 5 i denna del). Enligt motionärerna innebär den inskränkning som finns i miljöbalken bl.a. att nya kärnkraftsreaktorer endast får ersätta permanent avstängda reaktorer och att detta begränsar antalet reaktorer till dagens tio reaktorer. Motionärerna anför att gränsen på tio kärnkraftverk bör omprövas för att undvika överlappningsproblem mellan gamla och eventuellt nya verk samt att man inte ska begränsa platserna för nyetablering till dagens tre platser och förordar därför att 17 kap. 6 a § miljöbalken avskaffas (yrkande 9).

I kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anför motionärerna att Sverige bör återuppta planeringen av nya kärnreaktorer med energiöverenskommelsen som utgångspunkt. Vidare menar motionärerna att Sverige bör samarbeta med andra kärnkraftsländer i både Europa och andra världsdelar för att utveckla standardiserade kärnkraftverk med en rimlig prislapp och byggtid (yrkande 2).

I kommittémotion 2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) framhåller motionärerna att kärnkraften står för en central del av Sveriges elproduktion och är leveranssäker och klimatsmart. Motionärerna menar att kärnkraften

behövs för klimatets skull och att Sverige bör behålla sin kärnkraft och även välkomna att den utvecklas (yrkande 8).

Vissa kompletterande uppgifter

Kärnkraft

Som har redovisats tidigare i betänkandet fastställde riksdagen ett mål för energipolitiken med innebörden att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar (bet. 2017/18:NU22). I anslutning till det slås även fast att detta mål inte ska ses som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) redovisas bl.a. följande om kärnkraften:

Kärnkraften ska bära sina egna kostnader, och principen om att kärnkraften inte ska subventioneras består. Även övriga principer från proposition 2008/09:163 (som genomfördes med prop. 2009/10:172) kvarstår. Det innebär bl.a. att

- avvecklingslagen har avskaffats och inte kommer att återinföras
- kärnkraftsparentesen är förlängd genom att nybyggnation på befintliga platser inom ramen för maximalt tio reaktorer tillåts
- tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd
- tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik
- något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

I energiöverenskommelsen fastslås dessutom följande:

- Placeringsreglementet i kärnavfallsfonden förändras så att placeringsmöjligheterna utökas fr.o.m. starten på nästa treårsperiod 2018.
- Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ska, i samråd med Riksgälden, utifrån de nya förutsättningarna för kärnkraften utreda behovet av förändringar av drifttider i kärnavfallsfonden. Principen ska alltså vara att kostnaderna för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall ska täckas av dem som genererat avfallet: staten ska varken betala för avveckling eller slutförvar.
- Nivån på inbetalningarna till kärnavfallsfonden beslutas av regeringen efter förslag från SSM.

Regeringen konstaterade vidare i propositionen att de nyligen genomförda eller snart aktuella nedläggningarna av fyra reaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet, inte minst i ljuset av att det samtidigt pågår en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin. Det finns även intresse och behov av att attrahera ny elintensiv näringsverksamhet till

Sverige för att skapa sysselsättning och tillväxt, t.ex. stora datacentraler. Samhällets ökande elberoende medför allt högre krav på leveranssäkerhet med få elavbrott och hög elkvalitet. Regeringen konstaterar att elsystemet måste klara av det moderna samhällets behov av en säker elförsörjning och tillräcklig effekt varje givet ögonblick i elsystemet samtidigt som en ökad elektrifiering möjliggörs. Uppdraget till Energikommissionen var därför att en särskild tonvikt skulle läggas på den framtida försörjningen med el.

Regeringen redovisar också att kärnkraften utöver el tillför effekt och andra viktiga systemtjänster till elsystemet. Systemtjänster är ett samlingsuttryck för funktioner som är nödvändiga för att stötta och stabilisera kraftsystemet, bl.a. balans- och frekvensreglering, spänningshållning och s.k. svängmassa (dvs. funktionell tröghet i system). Även om andra produktionsslag också kan bidra med dessa eller delar av dessa systemtjänster kan det enligt regeringens bedömning i propositionen bli en påtaglig utmaning att säkra dessa tjänster vid en alltför snabb nedläggning av kärnkraften. En stängning av flera kärnkraftsreaktorer i en nära framtid påverkar således elsystemets robusthet negativt. Av den anledningen anser regeringen att tillgången till och utvecklingen av nya och alternativa systemtjänster behöver ses över.

Vissa bestämmelser i miljöbalken

I motion 2018/19:169 (SD) omnämns bestämmelsen i 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808). Denna bestämmelse beslutades av riksdagen våren 2010 som ett led i den förra regeringens strävan att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26). Bestämmelsen innebär att regeringen vid sin prövning av en ny kärnreaktors tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken endast får tillåta denna reaktor om den är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift
2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna:

- Kärnkraftens betydelse för klimatet
- Samarbete med andra länder
- Övrigt om kärnkraft

Kärnkraftens betydelse för klimatet

Oaktat inställning till kärnkraftens framtid innebär riksdagens beslut våren 2018 om energipolitikens inriktning (bet. 2017/18:NU22) att de principer för kärnkraften som redovisades i den energipolitiska överenskommelsen gäller även fortsättningsvis och att målet är att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion 2040. Utskottet vill påminna om att detta är ett mål och inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Utskottet ser därmed ingen anledning att tillstyrka motionerna 2018/19:851 (M) och 2018/19:2924 (L) som lyfter kärnkraftens betydelse för klimatet utan avstyrker motionerna i de aktuella delarna.

Samarbete med andra länder

Som tidigare anförts innebär riksdagens beslut om energipolitikens inriktning (bet. 2017/18:NU22) att de principer för kärnkraften som redovisats gäller även fortsättningsvis. Utskottet konstaterar att principerna bl.a. innebär att kärnkraftsparentesen är förlängd genom att nybyggnation på befintliga platser tillåts inom ramen för maximalt tio reaktorer. Tillstånd kan ges för att successivt ersätta nuvarande reaktorer i takt med att de når sin ekonomiska livslängd och tillstånd för nya reaktorer kommer att prövas enligt lagstiftningens krav på bästa tillgängliga teknik. Utskottet ser med anledning av det anförda inte något behov av att riksdagen ska framföra till regeringen att den behöver samarbeta med andra kärnkraftsländer så som förordas i motion 2018/19:2764 (KD). Motionen avstyrks följaktligen i den aktuella delen.

Övrigt om kärnkraft

Utskottet konstaterar som tidigare nämnts att de principer för kärnkraften som beslutades våren 2018 fortfarande gäller och att målet att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion 2040 är ett mål och inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Vidare konstaterar utskottet att den bestämmelse i 17 kap. 6 a § miljöbalken (1998:808) som nämns i motion 2018/19:169 (SD) beslutades av riksdagen 2010 bl.a. för att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Utifrån det anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:2048 (M) i berörda delar.

Energiforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om energiforskning. Utskottet hänvisar till pågående insatser och de beslut om energiforskningens inriktning som riksdagen fattade våren 2017.

Jämför reservation 16 (M, SD, KD, L), 17 (M), 18 (SD) och 19 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) framhåller motionärerna att de insatser som görs för forskning inom ny teknik och förnybar energi är viktiga för Sveriges framtida energisystem och att satsningarna bör fortsätta bl.a. genom satsningar på demonstrationsanläggningar och utveckling av hållbara elnät. Vidare menar motionärerna att det är ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver och att det finns en potentiell utmaning inom forskningen kring kärnkraftshanteringen. Sverige måste kunna behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer, ha möjlighet att bygga nya samt kunna avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Motionärerna förordar sammanfattningsvis satsningar på alla relevanta energislag inklusive kärnkraft och på forskning och demonstrationsanläggningar (yrkande 1 i denna del).

I motion 2018/19:851 av Betty Malmberg (M) framhåller motionären att kärnkraften är basen i svensk elproduktion och inte bara är viktig för industrin utan också för miljön. Motionären menar att det är viktigt för Sverige att satsa på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. Vidare anser motionären att Sverige borde satsa mer på forskning och utveckling kring den fjärde generationens kärnkraft i en tid då elpriser och klimat påverkas stort av världens energiproduktion. Med hänvisning till det ovanstående förordar motionären att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om kärnkraftens betydelse för klimatet och energiproduktionen (yrkande 2 i denna del).

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anser motionärerna att en nedläggning av svensk kärnkraft skulle utgöra ett direkt hot mot svensk basindustri och svensk ekonomi och ser därför positivt på en satsning i form av forskning och utveckling av svensk kärnkraft. Motionärerna begär sammanfattningsvis ett tillkännagivande om en långsiktig satsning på kärnkraft (yrkande 5 i denna del). Vidare anför motionärerna att solceller kan komma till sin rätt i andra delar av världen där väderförhållanden är annorlunda. Satsningarna på forskning kring solkraft i Sverige bör därför vara exportorienterade (yrkande 18).

I kommittémotion 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför motionärerna att det är kostsamt och påverkar jobb och välfärd i Sverige och Europa negativt om man utsläppen minskar av klimatgaser utan att det är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad. Motionärerna menar därför att Sveriges och Europas fokus bör riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen, och begär ett tillkännagivande om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden (yrkande 23).

I kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anför motionärerna att de vill se en mångfald av förnybar energi och att det görs ganska lite forskning på vattenkraftens utvecklingspotential i Sverige trots att vattenkraften räknas som ett av de bästa och mest stabila kraftslagen. Vidare framhåller motionärerna att svensk solenergiforskning är mycket framstående. Motionärerna förordar att forskning inom såväl förnybara energislag som kärnteknik måste stödjas och utvecklas även i Sverige för att tillgodose nödvändig kompetensförsörjning (yrkande 7 i denna del).

Vissa kompletterande uppgifter

Vissa forskningsprogram på Energimyndigheten

Energimyndigheten ansvarar för forsknings- och innovationsprogrammet El från solen som omfattar totalt 160 miljoner kronor under 2016–2020. Programmets fokusområden är bl.a. den producerande konsumentens behov, resurseffektivitet med fokus på miljö och hållbarhet, solex i elsystemet, innovativa flexibla solceller, byggnadsintegrering och högeffektiva solceller.

Programmet Hållbar vattenkraft syftar till att bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om och utveckling av tekniker, system, metoder och frågeställningar relaterade till vattenkraft. Programmet omfattar totalt 60 miljoner kronor 2018–2021.

Energimyndigheten bedriver flera forskningsprogram om bioenergi, bl.a. biodrivmedelsprogrammet och biomassa för energi och material, och deltar även i olika internationella forskningssamarbeten på bioenergiområdet.

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2019 behandlade riksdagen budgetpropositionen för 2019 och däribland anslagen inom ramen för utg. omr. 21 Energi (prop. 2018/19:1 utg. omr. 21 Energi, bet. 2018/19:NU3). Utskottet anförde bl.a. följande:

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden för Sveriges konkurrenskraft och svenska jobb.

Kärnkraft och vattenkraft står tillsammans för ca 40 procent vardera av den svenska elproduktionen. Det finns också en ökande andel ny, förnybar

energi såsom vindkraft. Varje kraftslag har olika för- och nackdelar och bör inte ställas mot varandra då det är mixen av olika kraftslag som ger en robust och hållbar energiförsörjning. Den stora utmaningen är att långsiktigt säkra och tillhandahålla el till internationellt konkurrenskraftiga priser. För att fortsätta att värna svenska jobb och konkurrenskraftiga elpriser är det därför viktigt att något energislag inte straffas ut under över-skådlig tid. Därtill kommer forskning och ny teknik inom olika energi-områden att vara centralt för att Sverige också framgent ska ha ett stabilt el- och energisystem. Det är därför av stor betydelse att forskning på energiområdet inkluderar samtliga relevanta kraftslag, inklusive kärnkraft, liksom andra tekniker inom områden som lagring, överföring, elektrifiering och digitalisering.

Våren 2018 behandlade riksdagen flera motionsyrkanden liknande de nu aktuella som på olika sätt gäller forskning om kärnenergi (bet. 2017/18:NU22). Utskottet anförde bl.a. följande:

När det gäller energiforskningens inriktning slogs den fast av riksdagen våren 2017. I anslutning till behandlingen av den propositionen tog riksdagen även ställning till ett antal motioner som på olika sätt ville lyfta fram kärnenergiforskningens roll. Flera av dessa förslag är också aktuella i detta ärende.

Utskottet vidhåller emellertid den uppfattning som redovisades i samband med behandlingen av energiforskningspropositionen och som har refererats ovan. Detta synsätt innebär sammanfattningsvis att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av förnybar energiproduktion, men att det är Energimyndigheten som gör de prioriteringar som behövs vid fördelningen av energiforskningsanslaget inom ramen för de övergripande principer som har fastslagits av riksdagen. Nu liksom då har utskottet emellertid inga invändningar mot att medel från andra finansieringskällor används för forskning och utveckling på kärnenergiområdet, men det är upp till dessa finansierare att göra nödvändiga prioriteringar inom de ramar som har dragits upp av statsmakterna.

Våren 2017 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag att godkänna regeringens förslag till övergripande mål för forskning och innovation på energiområdet (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till uppfyllandet av uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export. I propositionen angav regeringen även riktlinjer för de fortsatta insatserna för forskning och innovation på energiområdet under perioden 2017–2020 och hur dessa ska kunna bidra till att nå energi- och klimatmålen. I betänkandet fanns tio reservationer (M, SD, C, L, KD).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna:

- Forskning om kärnkraft
- Övrigt om energiforskning

Forskning om kärnkraft

Riksdagen behandlade flera motionsyrkanden liknande de nu aktuella om forskning om kärnenergi våren 2018 (bet. 2017/18:NU22). Utskottet anförde då bl.a. att det vidhöll den uppfattning som redovisades i samband med behandlingen av energiforskningspropositionen (prop. 2017/18:228) våren 2017, dvs. att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av förnybar energiproduktion men att det är Energimyndigheten som gör de prioriteringar som behövs vid fördelningen av energiforskningsanslaget inom ramen för de övergripande principer som har fastslagits av riksdagen. Utskottet anförde också att det inte hade några invändningar mot att medel från andra finansieringskällor används för forskning och utveckling på kärnenergiområdet men att det är upp till dessa finansierare att göra nödvändiga prioriteringar inom de ramar som har dragits upp av statsmakterna. Utskottet anser inte att något i sak har förändrats sedan dess som gör att detta ställningstagande behöver omprövas. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:851 (M), 2018/19:2764 (KD) och 2018/19:2784 (M) i de aktuella delarna.

Övrigt om energiforskning

Det är utskottets uppfattning att forskning om och utveckling av teknik är viktiga medel för att finna lösningar på många av de utmaningar som finns på det energipolitiska området. Som tidigare anförts är det utskottets uppfattning att fokus även fortsättningsvis ska ligga på forskning om och utveckling av förnybar energiproduktion. Utskottet noterar att det finns flera forskningsprogram inom förnybar energi på Energimyndigheten, bl.a. för bioenergi, solel och vattenkraft. Vidare vill utskottet i sammanhanget påminna om att fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara på områden som har förutsättningar för tillväxt och för export och att Energimyndighetens insatser på forskningsområdet bl.a. inkluderar demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet. Med det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:2764 (KD), 2018/19:2784 (M) och 2018/19:2820 (SD) i de aktuella delarna.

Vissa gas- och värmefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om gas- och värme-frågor. Utskottet hänvisar bl.a. till den pågående utredningen om biogas.

Jämför reservation 20 (M), 21 (SD) och 22 (KD).

Motionerna

I motion 2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) anför motionärerna att biogas är ett viktigt alternativ till fossil energi då den kan ta till vara den energi som finns i organiskt material t.ex. i avloppsslam, gödsel, restprodukter från skog, matavfall eller annat avfall. Motionärerna förordar därför att möjligheterna att på ett långsiktigt sätt främja utveckling och produktion av svensk biogas ses över.

I kommittémotion 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anför motionärerna att fjärr- och kraftvärme skapar stora möjligheter för en cirkulär ekonomi där kraftvärmens producerar som mest när elbehovet är som störst och fjärrvärmens minskar behovet av el för uppvärmning. Fjärr- och kraftvärme bör därför vara en integrerad del av ett framtida hållbart energisystem där värmen produceras och distribueras på ett hållbart sätt med grund i återvunnen energi. Detta förutsätter enligt motionärerna goda förutsättningar för konkurrenskraftig teknik- och affärsutveckling. Motionärerna förordar att förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme stärks (yrkande 9).

I kommittémotion 2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför motionärerna att den svenska biogasproduktionen i dag är hårt konkurrensutsatt av importerad biogas, exempelvis från danska anläggningar. Anledningen är att Sverige valt en modell med konsumtionsstöd till biogasen genom skattebefrielse medan Danmark i stället ger stöd i produktionsledet. Detta innebär att dansk biogas som importeras till Sverige subventioneras genom både konsumtions- och produktionsstöd och därmed blir billigare än svensk gas. EU har i ett förhandsbesked meddelat att det är godtagbart att utnyttja det dubbla stödet på det här sättet. Motionärerna menar att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner och att regeringen därför bör verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och väl fungerande inre marknad för biogas och andra förnybara bränslen (yrkande 13).

I motion 2018/19:1210 av Lars Beckman m.fl. (M) anför motionärerna att dagens lagstiftning kritiserar av industrin för att den i praktiken ger fjärrvärmeföretagen veto mot extern värme. Motionären menar att det finns ytterligare anledningar att se över den nuvarande lagstiftningen med anledning av att det växer fram en ny framtidsbransch med stora etableringar av serverhallar. Dessa datacenter förbrukar mycket el och ger upphov till restvärme,

och motionärerna menar att Sverige skulle kunna vinna fler serverhalls-etableringar om restvärmen kan tas till vara. Det kräver dock öppnare fjärrvärmenät än i dag. Motionärerna föreslår därför att etableringen av datacenter ska underlättas och att regeringen ska överväga att genomföra förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44).

I motion 2018/19:1939 av Jan R Andersson (M) anförs att uran används som ett värmeproducerande bränsle i driften av kondenskraftverk, vilket gör att två tredjedelar av energin kyls bort. Större delen av energin i uranet blir till spillvärme som försvinner ut i havet. Möjligheten att tillvarata spillvärmen från kylvattnet i kärnkraftverk är i dag förbjuden i lag enligt motionären. Motionären anser att förbudet att nyttja spillvärmen från kärnkraftverk bör hävas och att en alternativ användning av spillvärmen bör beaktas och begär därför ett tillkännagivande om kärnkraftens spillvärme i fjärrvärmeproduktionen.

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anförs att en central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla på sig på gasnätet, vilket redan sker på sina håll i dag. Då gasnätet i princip är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige finns det enligt motionärerna skäl att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor. Motionärerna förordar därför att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner (yrkande 19). Motionärerna anför att det pågår stora algbloomingar och att man gjort försök att göra biogas av alger och tång som flutit upp på stränderna med positiva resultat. Restprodukterna från biogasproduktionen kan sen användas som jordförbättrings- eller gödningsmedel inom jordbruk och skogsbruk. Med tanke på den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång förordar motionärerna att en utredning bör tillsättas (yrkande 23). Motionärerna anför vidare att initialkostnaderna ofta är så stora när det gäller investeringar i rötningsanläggningar, gasnät, uppgraderingsanläggningar och infrastruktur för hantering av biogödsel, att någon form av subventioner behövs för att projekt ska bli av. Motionärerna menar att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi bör komma till stånd. Generella regelverk för hela Sverige behöver inte nödvändigtvis vara det mest samhällsekonomiskt korrekta utan snarare kan stordriftsfördelar skapas genom att investeringar koncentreras till geografiskt begränsade områden. Motionärerna förordar därför att en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta tas fram (yrkande 24). Vidare framhåller motionärerna att betydande satsningar sker globalt på fordon med bränsleceller med vätgas som energibärare men att tekniken trots sin potential för en rätt blygsam tillvaro i Sverige. Det beror enligt motionärerna mycket på att det finns få färdiga bränslecellsfordon att köpa eller leasa från olika biltillverkare. Tekniken kan dock användas till mycket mer än bilar, t.ex. skulle dieseldrivna elgeneratorer som i dag används som reservkraft på sjukhus, i serverhallar och liknande kunna bytas ut.

Motionärerna förordar därför att en nationell vätgasstrategi för Sverige tas fram (yrkande 29).

I kommittémotion 2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) anføres att biogasproduktionen möjliggörs av gynnsamma skatteregler men att det svenska systemet ändå är satt under press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat biogasnät, vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danska aktörer som får produktionsstöd. Motionärerna anser inte att produktionsstöd för biogas är en idealisk lösning men givet det integrerade biogasnätet bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark harmoniseras. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om rimliga förutsättningar för biogasproduktion (yrkande 7).

I kommittémotion 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anför motionärerna att geotermi hittills endast utnyttjats i begränsad omfattning i Sverige. Geotermisk energi passar utmärkt till framför allt storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem och kan användas för både uppvärmning och elproduktion. Sveriges geologiska undersökning bedömer att geoenergin kan utgöra en viktig del i ett ökat användande av förnybara energislag. En fortsatt utbyggnad måste enligt motionärerna genomföras på ett hållbart sätt, framför allt när det gäller samspelet med andra samhällsintressen som t.ex. undermarkbyggnationer och grundvattenanvändning. Vidare menar motionärerna att det vore önskvärt att få fram en demonstrationsanläggning för energiframställning i större skala. Motionärerna begär sammanfattningsvis ett tillkännagivande om geotermisk energi (yrkande 8).

Vissa kompletterande uppgifter

Sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet

Som tidigare har nämnts i betänkandet presenterade Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse i januari 2019. Överenskommelsen är indelad i elva områden och består av 73 punkter. Inom området miljö och klimat handlar punkt 31 om fossilfria transporter. Det ska bl.a. ske investeringar i produktion och distribution av biogas och ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade.

Naturgas

Naturgas introducerades i Sverige 1985 genom en utbyggnad av det danska naturgassystemet till södra Sverige. Handeln med naturgas i det svenska systemet har varit helt konkurrensutsatt sedan 2007.

Det sydvästsvenska naturgasnätet – som kan betraktas som det svenska stamnätet för gas – sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungsund i norr, med en förgrening in i Småland. I juni 2013 tog Swedegas AB över rollen som

systembalansansvarig för det västsvenska naturgasnätet efter Svenska kraftnät. Noterbart är att med naturgas avses i naturgaslagen även biogas i den mån det är tekniskt möjligt att använda gasen i ett naturgassystem.

Sverige har ingen egen utvinning av naturgas utan huvudparten tillförs från Danmark där gasen huvudsakligen kommer från de danska naturgasfälten i Nordsjön, men också kan ha importerats från Tyskland. Mindre inmatning av biogas förekommer, men uppgradering till naturgasstandard sker före inmatning. När Energimarknadsinspektionen redovisade läget på naturgasmarknaden i juni 2017 fanns det nio biogasproducenter kopplade till det västsvenska naturgassystemet, varav två var anslutna så att inmatning kan ske i transmissionsnätet.

Biogas

Biogas bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre. Den kan bildas naturligt där det finns tillräckliga mängder organiskt material och där syre inte har tillträde, exempelvis i våtmarker. Biogas kan även framställas via rötning, förgasning och s.k. el-till-gas-teknik. Rötning är i dag den vanligaste och mest utvecklade tekniken. Biogas produceras dels i biogasanläggningar, där i första hand olika typer av organiskt avfall rötas, dels på deponier (soptippar). Ungefär två tredjedelar av biogasproduktionen uppgraderas till fordonsgas.

Swedegas har nyligen lanserat något man kallar Gasbarometern. Initiativet syftar till att ge svar på hur mycket biogas som används och hur efterfrågan i olika sektorer utvecklas. Under 2018 uppgick andelen biogas i Swedegas nät till 20,2 procent jämfört med 3,6 procent 2016. Swedegas mål är att nå 30 procent förnybar gas till 2030 och 100 procent förnybar gas till 2050.

Eftersom regeringen anser att regelverket på energiområdet bör ha en utformning som underlättar inmatningen av biogas på naturgasnätet, inte minst med hänsyn till målsättningen att öka andelen förnybar energi, föreslog den våren 2017 vissa ändringar i naturgaslagen med denna inriktning. Riksdagen antog förslagen, och lagändringarna började gälla den 1 januari 2018 (prop. 2016/17:202, bet. 2017/18:NU7).

Gasens roll i det framtida energisystemet

Hösten 2015 presenterade Energiforsk rapporten *Gasens roll i det framtida energisystemet* (rapport 2015:183). Rapporten pekar på att gas 2050 kommer att kunna spela en mycket viktig roll för effektbalansen i första hand i södra Sverige. Detta gäller alltså vid en tid när kärnkraften är avvecklad och energiförbrukningen i samhället i stort är kvar på dagens nivå. Om gasen finns med som en komponent i energisystemet innebär detta också att gasen bidrar med ett antal andra s.k. energisystemtjänster, som att fungera som energilager och med god reglerbarhet i elproduktionen som kan balansera mer väderberoende elproduktion.

I rapporten slås det fast att det inte finns några planer på att bygga ut det befintliga stamnätet för gas och att en eventuell utökad mängd fossil gas i stället förväntas tillkomma via nya hamnar för flytande naturgas (LNG), sammankopplade med befintliga och nya regionala och lokala gasnät. Det konstateras vidare att en stor del av utvecklingen inom gaslogistikområdet har fokuserat på transporten av gas i mobila enheter snarare än i en fast infrastruktur. Det noteras att teknikutvecklingen på det sättet påminner om den som telefonin har genomgått, där steget varit att gå från den fasta infrastrukturen till förmån för en mer flexibel mobil dito.

Rapportförfattarna gjorde bedömningen att det 2050 finns flera regionala gasnät i framför allt södra och mellersta Sverige och att effektbalansen i elområdena 3 och 4 (dvs. södra Sverige) hanteras med gaskraft. Gasen bedöms till största andelen vara av förnybart ursprung. I normalfallet förväntas de regionala gasnäten inte ha någon direkt koppling till dagens stamnät.

Stärkt stöd till svensk biogas och biogasutredning

I regeringens vårandringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99) som presenterades i april 2018 föreslogs ett stärkt stöd till svensk biogas. Regeringen konstaterade att biogas spelar en viktig roll i omställningen till ett fossilfritt Sverige. För att stötta svenskproducerad biogas föreslogs därför att stödet till produktion av biogas skulle utökas med 270 miljoner kronor under 2018.

I slutet av maj 2018 tillsatte regeringen den biogasutredning som tidigare aviserats (dir. 2018:45). Utredningen, som leds av riksdagsledamoten Åsa Westlund (S), ska se över de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige. Utredaren ska bl.a.

- analysera biogasens konkurrensvillkor, särskilt utifrån konkurrensen från importerad biogas och utvecklingen i transportsektorn
- kartlägga och värdera de nyttor som produktion av biogas från olika råvaror bidrar med och vid behov lämna författningsförslag
- analysera vilken roll användning av biogas kan ha för att kostnadseffektivt nå de energi- och klimatpolitiska målen samt i vilken sektor användning av biogas gör störst nytta
- vid behov lämna förslag på hur befintliga styrmedel och åtgärder kan ändras, kompletteras eller ersättas med nya styrmedel eller andra åtgärder, dock ska eventuella förslag på skatteområdet endast omfatta bränslebeskattningen.

Utredningen ska redovisas senast den 31 december 2019.

Innovationskluster för flytande biogas

I maj 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Syftet med satsningen är att

främja omställningen till fossilfrihet för tunga transporter. Satsningen ska verka för demonstration, tillämpning och spridning av teknik för produktion av flytande biogas, drift med gasfordon i regional- och lokaltrafik samt till kombinationer av dessa tekniker i Sverige. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2022.

Energipolitikens inriktning

I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2016/17:228) slår regeringen fast att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar. Vidare betonas vikten av att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. I framtiden kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme och geotermisk djupvärme, komma att vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor.

Regeringen anser att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och inga nettoutsläpp av växthusgaser. Det förutsätter dels att potentialen för elproduktion i fjärrvärmenäten utnyttjas, dels att både kraft- och värmeproduktionen är konkurrenskraftig och baseras på förnybara bränslen.

Energimarknadsinspektionen ska enligt sin instruktion följa och analysera utvecklingen på bl.a. fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion.

Geoenergi

Geoenergi är samlingsnamnet för teknik där värme och kyla från markens översta 400 meter tas till vara. Det finns ett flertal sådana tekniker, och i Sverige finns det ca 450 000 geoenergianläggningar av olika slag. Majoriteten är bergvärmepumpar för villor.

Geotermi är en annan teknik där värme från radioaktivt sönderfall i jordskorpan och värmeledning från jordens inre tas till vara på stort djup (över 800 meter). I Sverige är potentialen för geotermi emellertid liten enligt kunskapscentret Svenskt Geoenergicentrum.

Forskning och utveckling - fjärrvärme och diffusa energikällor

Energimyndigheten har beviljat Svenskt Geoenergicentrum och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut 400 000 kronor för att utveckla en strategisk innovationsagenda för geoenergi. Arbetet syftar till att ta fram mål för geoenergis utveckling, inklusive att identifiera forsknings- och utvecklingsbehov för att nå målen. Arbetet avslutades i december 2016 och avrapporterades i rapporten *Energin under mark ska upp till ytan – Strategisk innovationsagenda för geoenergi*.

Det tvärvetenskapliga forskningsprogrammet Fjärrsyn var ett av världens största forskningsprogram för fjärrvärme och fjärrkyla. Det finansierades av fjärrvärmebranschen och Energimyndigheten. Efter tio års forskning, indelad i tre etapper, avslutades programmet vid halvårsskiftet 2017. Inom ramen för programmet har man bl.a. studerat möjligheterna att använda mer diffusa energikällor för fjärrvärmeändamål. I programbeskrivningen konstateras det bl.a. att fjärrvärmens har utvecklats från att ursprungligen ha varit system med ånga, via högtempererade hetvattensystem, till dagens varmvattensystem, och att det pågår teknikutveckling mot en mer diversifierad produktionslösning med många olika värmekällor – solvärme, spillvärme från industrier och att med hjälp av värmepumpar ta till vara överskottsvärme från bebyggelse och annan lågvärdig restvärme i t.ex. avloppsvatten. Fjärrsyn har bl.a. haft som syfte att bidra med ny kunskap om de komponenter och den systemutveckling som krävs för att förverkliga ett framtida systemkoncept med bättre förutsättningar att ta till vara sådan värmeenergi som i dag kyla bort.

I september 2016 presenterades innovationsagendan Effektiv användning av lågvärdig värme. I agendan redovisas en vision som går ut på att lågvärdig värme ska värderas på ett rättvisande sätt utifrån ett hållbarhetsperspektiv, vilket ökar nyttjandet av denna resurs i samhället. I en handlingsplan kopplad till agendan föreslås bl.a. att det tillsätts en nationell samordnare och att regionalstöd ges för kartläggningar.

Energimyndigheten bedriver forskningsprogrammet Biokraft som ska bidra till att el- och värmeproduktion från biobränsle och avfall möjliggör ett hållbart energisystem. Programmet inriktar sig på forskning om och utveckling av anläggningar av alla storlekar, från pannor och kaminer av villastorlek till fullstora kraftvärmeanläggningar. Programmet pågår under perioden 2017–2021. Myndigheten har också satsat på ett nytt forsknings- och innovationsprogram inom värme och kyla som löper under 2018–2021. Programmet är inriktat på forskning och innovation som främjar kommersialisering och export.

Höjd skatt på fossila bränslen i kraftvärmeverk

I vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99) föreslår regeringen avskaffad skattenedsättning av energiskatt och höjd koldioxidskatt för värmeproduktion i kraftvärmeverk. Förslaget ska bidra till den omställning som pågår i svenska kraftvärmeverk från fossila bränslen som kol, olja och gas till biobränslen. Skatteändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 behandlade utskottet en motion om att använda restvärme från kärnkraftverk (bet. 2017/18:NU22). Utskottet anförde i sitt ställningstagande att motsvarande förslag avstyrkts åtskilliga gånger av utskottet, bl.a. med hänvisning till att det bygger på en missuppfattning om rådande rättsläge och

på att tekniska och ekonomiska realiteter begränsar möjligheterna att ta vara på denna restvärme. Utskottet behandlade vidare ett motionsyrkande om utbyggnad av gasstamnätet, vilket också behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Utskottet hänvisade till sina tidigare uttalanden och ansåg inte att något uttalande från riksdagen om en förbättrad eller utbyggd gasinfrastruktur är aktuell. Utskottet behandlade vidare två motionsyrkanden liknande de nu aktuella i motionerna 2018/19:1210 (M) och 2018/19:2764 (KD) om TPA-utredningens förslag och geoenergi. Utskottet anförde följande:

När det gäller det som sägs i motion 2017/18:1516 (M) om att den närmare åtta år gamla s.k. TPA-utredningens förslag bör ligga till grund för en proposition anser utskottet att det krävs ett betydligt mer aktuellt underlag för att kravet på en nöjaktig beredning ska kunna anses vara uppfyllt. Vidare anser utskottet att man bör utvärdera de åtgärder som har vidtagits på fjärrvärmeområdet i form av bl.a. regler som möjliggör ett begränsat tillträde till fjärrvärmenäten innan det finns anledning att göra justeringar av den rådande modellen. En sådan uppföljning skulle även kunna överväga vilka förändringar av regelverket som kan vara aktuella med anledning av att stora dataanläggningar är en relativt ny företeelse med potential att agera på värmemarknaden. Det bör för övrigt också påminnas om att Energimarknadsinspektionen har i uppgift att följa och analysera utvecklingen på fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion. Motionen avstyrks.

Även motion 2017/18:3748 (KD) avstyrks i den del som gäller geoenergi. Utskottet har behandlat likalydande förslag vid flera tidigare tillfällen och hänvisar till det som anfördes senast, dvs. våren 2017.

Våren 2017 behandlade utskottet ett motionsyrkande om en vätgasstrategi liknande det nu aktuella motionsyrkandet i motion 2018/19:169 (SD). Utskottet anförde bl.a. följande.

När det avslutningsvis gäller satsningar på vätgas vill utskottet i första hand påminna om den satsning när det gäller forskning och utveckling (FoU) som Energimyndigheten finansierar för att om möjligt använda vätgas i stället för kol och koks i stålindustrin. Andra FoU-satsningar på temat vätgas kan säkerligen också motiveras framgent. Utskottet noterar också med intresse att Vattenfall och Preem nyligen har tecknat en avsiktsförklaring om en satsning på vätgas. Utskottet uppfattar emellertid i dagsläget inte något påtagligt behov av en särskild strategi för utvecklingen på vätgasområdet i Sverige. Motion 2016/17:1772 (SD) avstyrks således även i denna del.

Våren 2018 behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett motionsyrkande om behovet av att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång liknande det nu aktuella yrkandet i motion 2018/19:169 (SD). Motionsyrkandet avstyrktes av miljö- och jordbruksutskottet (bet. 2017/18:MJU22).

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:1284 (SD), 2018/19:1339 (S) och 2018/19:2891 (M) förordas rimliga förutsättningar för biogas och att utvecklingen av biogasen ska främjas på olika sätt. Utskottet noterar inledningsvis att regeringen vidtagit ett antal åtgärder för att gynna produktionen av biogas i Sverige. Det handlar bl.a. om stöd till svensk biogasproduktion och att Energimyndigheten fått i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Det pågår även en utredning om hur biogasens nytta som resurs ska tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Utskottet vill mot bakgrund av detta framhålla att det utgår från att frågan om de kortsiktiga konkurrensvillkoren ges hög prioritet i utredningsarbetet eftersom biogasproduktionen i södra Sverige missgynnas av konkurrens från importerad dansk biogas som gynnas av hur de svenska respektive danska stödsystemen är konstruerade. Vidare förutsätter utskottet att regeringen vidtar de åtgärder den bedömer vara nödvändiga om den anser att det finns skäl att agera bilateralt gentemot Danmark eller EU innan den nämnda utredningen har haft möjlighet att ta sig an frågan. Det är vidare utskottets bedömning att utredningens slutbetänkande kan väntas fungera som en god grund för strategiska överväganden om hur biogasen ska kunna spela en viktig roll i det svenska energisystemet framöver. Utskottet anser därmed inte att det dessförinnan finns skäl för riksdagen att ställa sig bakom förslaget om att det bör utarbetas en nationell gasstrategi. När det gäller utbyggnad av det svenska stamgasnätet hänvisar utskottet till vad det anfört tidigare i frågan, så sent som våren 2018. När det gäller förslaget i motion 2018/19:169 (SD) om att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång vill utskottet påminna om att en liknande motion avslogs av riksdagen våren 2018. Utifrån det anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:1284 (SD), 2018/19:1339 (S) och 2018/19:2891 (M) i berörda delar.

När det gäller förslaget i motion 2018/19:1210 (M) om att regeringen bör överväga att genomföra förslagen i slutbetänkandet om fjärrvärme i konkurrens har utskottet inte ändrat uppfattning sedan utskottet senast behandlade en liknande motion våren 2018 och avstyrker därmed motionen med hänvisning till vad som då anfördes.

Även motion 2018/19:2764 (KD) avstyrks i den del som gäller geoenergi. Utskottet har behandlat liknande förslag vid flera tidigare tillfällen och hänvisar till det som anfördes senast våren 2018. Detsamma gäller motion 2018/19:1939 (M) om att använda restvärme från kärnkraftverk. Motsvarande förslag har avstyrkts åtskilliga gånger av utskottet med hänvisning till att det bygger på en missuppfattning om rådande rättsläge och på att tekniska och ekonomiska realiteter begränsar möjligheterna att ta vara på denna restvärme.

När det gäller förslaget i motion 2018/19:2784 (M) om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme vill utskottet påminna om

att regeringen lyft fram att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar i propositionen om energipolitikens inriktning. Där redovisar regeringen också hållningen att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och inga nettoutsläpp av växthusgaser. Med det anförda avstyrker utskottet motionen i den aktuella delen.

Liknande förslag om en nationell vätgasstrategi som förordas i motion 2018/19:169 (SD) har behandlats av utskottet tidigare. Utskottet ser inget skäl att ändra uppfattning i frågan och avstyrker därmed motionen i berörd del.

Vissa övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. energiförsörjning, Industriklivet, energilager och torv.

Jämför reservation 23 (M) och 24 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) framhåller motionärerna vikten av att satsningen Industriklivet inte äventyras av kortsiktigt tänkande. Satsningen innebär stöd till företag hela vägen från forsknings- och innovationsprojekt till demonstrationsanläggningar och fullskaliga anläggningar, och bör fortsätta och gärna utvecklas då industrins omställning är en av de stora utmaningarna som Sverige står inför när utsläppen ska ned till noll. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om vikten av att Industriklivet fortsätter för att skapa möjlighet till en hållbar och konkurrenskraftig industri med nollutsläpp i Sverige (yrkande 2).

I motion 2018/19:956 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S) framhåller motionärerna vikten av god tillgång till el med konkurrenskraftiga priser för ett fortsatt starkt näringsliv. Motionärerna konstaterar att Västmanland och övriga Mälardalen befinner sig i en situation där det kommer att vara svårt att tillgodose nya energikrävande verksamheter under de närmaste tio åren och menar därför att energitillgången i Mälardalen behöver förbättras så att fler viktiga företagsetableringar kan bli verklighet.

I motion 2018/19:1028 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S) konstaterar motionärerna att Västmanland och övriga Mälardalen befinner sig i en situation där det kommer att vara svårt att tillgodose nya energikrävande verksamheter under de närmaste tio åren eftersom energiförsörjningen inte är tillräckligt god. Motionärerna menar att det behövs långsiktiga förutsättningar för energibranschen och den svenska industrin och förordar att energitillgången i Mälardalen förbättras så att fler viktiga företagsetableringar kan bli verklighet.

I motion 2018/19:1791 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) anför att Sörmland står inför stora utmaningar när det gäller elförsörjningen och att det redan i dag finns platser i länet där eleffekten är i det närmaste fullt utnyttjad. Rent tekniskt går problemen med elförsörjning att lösa - det är snarare en fråga om ekonomisk och organisatorisk problematik. Motionärerna menar att det finns ett behov av en aktör med ett helhetsansvar för samtliga delar av energiförsörjningen såväl regionalt som nationellt. För att inte förhindra tillväxt och arbetstillfällen förordar motionärerna en samordningsinsats som har det övergripande ansvaret för samtliga delar av energiförsörjningen nationellt och lokalt.

I kommittémotion 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anför motionärerna att en utmaning som måste adresseras är en ständigt större andel volatil elproduktion och en minskad andel baskraft. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft. Ett sätt att möta framtida utmaningar när det gäller effekten är enligt motionärerna att skapa bättre förutsättningar för utveckling och nyttjande av batterilager. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att regeringen ska se över hur energilager kan användas mer effektivt i energisystemet (yrkande 7).

I motion 2018/19:1236 av Katarina Brännström (M) framhåller motionären att Sverige redan har en mycket stor andel förnybart i sin energimix. Med bibehållen eller helst utbyggd kärnkraft skulle Sverige genomlexport kunna hjälpa till med att minska grannländernas utsläpp av växthusgaser. I framtiden är det tvärtom troligt att Sverige blir beroende av nettoimport av elkraft. Motionären menar därför att det är nödvändigt att se över villkoren för effektreserven, utreda ett mål för leveranssäkerheten och göra en översyn av villkoren för Sveriges energiförsörjning.

I kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle då den nybildas kontinuerligt. Torven klassas i dag som förnybar i Sverige vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter eftersom EU klassar torven som fossil energi. Motionärerna anser att torven ska klassas som förnybar under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar och förordar att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU (yrkande 25). Vidare framhåller motionärerna att torvland i en eller annan form anses utgöra 25 procent av Sveriges landyta men att utvinningen av torv i dag bedrivs på mindre än 1 procent av denna yta. Om det går att reducera importen av fossila bränslen genom torveldning vore det eftersträvänsvärt enligt motionärerna. Torven kan också skapa arbetstillfällen på de platser där torvbrytning är möjlig och skulle kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden. Motionärerna förordar därför att förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark utreds (yrkande 26).

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen behandlade så sent som i maj 2019 motioner från allmänna motionstiden 2018/19 om olika elmarknadsfrågor (bet. 2018/19:NU12). Riksdagen biföll reservation 1 medan övriga motionsyrkanden avlogs, och riksdagen riktade därmed ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige behöver ta fram leveranssäkerhetsmål som beaktar hela samhällets behov och som utgår från elförsörjningens betydelse för Sveriges konkurrenskraft som industrination (rskr. 2018/19:210). I reservationen som riksdagen ställde sig bakom och som ligger till grund för tillkännagivandet anfördes bl.a. följande:

Sveriges elleveranser har under lång tid kännetecknats av en hög elkvalitet och god driftssäkerhet, men nu ser vi en ökad effektutmaning till följd av att mer intermittent och förnybar elproduktion ansluts till elnäten, samtidigt som kärnkraften stängs ned. Konsekvenserna av detta blir att en betydande andel av den stabila elproduktionen försvinner utan att tillräckliga åtgärder vidtagits för att garantera fortsatt leveranssäkerhet. Det är för oss tydligt att leveranssäkerheten kan påverkas negativt på grund av effektunderskott som drabbar både industrin och hushållen, främst i mellersta och södra Sverige. Det kommer därför att bli nödvändigt att oftare använda effektreserven, vilket bl.a. betyder att oljekraftverket i Karlshamn behöver startas. Dessutom kommer det att ske en ökning av Sveriges behov av att importera el från grannländer som tenderar att ha utformat likartade energisystem som Sveriges, dvs. att ostabila och intermittenta energislag utgör en allt större andel av deras energisystem. Vi anser att en ökad risk för bristande leveranssäkerhet inte är en acceptabel utveckling för ett samhälle som blivit mer beroende än någonsin av en stabil elförsörjning. Dagens höga elkvalitet är en svensk konkurrensfördel som måste värnas, och Sverige måste även i framtiden kunna säkerställa att kraftsystemet kännetecknas av hög kvalitet och god driftsäkerhet.

Vi anser därför, i enlighet med vad som framförs i motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:2764 (KD) och 2018/19:2924 (L), att Sverige behöver ta fram leveranssäkerhetsmål, som beaktar hela samhällets behov och som utgår från elförsörjningens betydelse för Sveriges konkurrenskraft som industrination. Vi menar också att man bör överväga att sätta detta mål tillsammans med Sveriges grannländer som elmarknaden är sammankopplad med.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage det anförda till regeringen.

Regeringen lämnade i augusti 2018 en proposition om vissa kontrollfrågor och andra frågor på punktskatteområdet till riksdagen (prop. 2017/18:294). I propositionen lämnades ett förslag om återbetalning av energiskatt på el vid viss lagring och en bestämmelse om att skattskyldighet för energiskatt på el inte ska inträda i vissa situationer när skattskyldighet redan har inträtt. Lagändringarna föreslogs huvudsakligen träda i kraft den 1 januari 2019. Riksdagen beslutade i enlighet med skatteutskottets förslag att ställa sig bakom regeringens förslag (bet. 2018/19:SkU2).

Näringsutskottet behandlade våren 2018 ett motionsyrkande om lagring av energi liknande det nu aktuella i motion 2018/19:2784 (M). Utskottet anförde bl.a. att det delade motionärernas uppfattning att energilagring är en viktig

komponent i det framtida energisystemet och att regeringen anser att det bör undersökas hur energilagring kan premieras för att underlätta en effektiv övergång till mer ny förnybar elproduktion. Vidare anförde utskottet att det går att få stöd för lagring av el och att det ingår i den pågående utredningen om mindre aktörer i energisystemet att studera de eventuella hinder som mindre aktörer möter bl.a. när det gäller frågor med anknytning till lagring av energi. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Våren 2018 behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett motionsyrkande om att utreda förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark liknande det nu aktuella yrkandet i motion 2018/19:169 (SD). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet (bet. 2017/18:MJU22).

Torvens roll i elcertifikatssystemet berördes i samband med att riksdagen våren 2017 behandlade regeringens proposition Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 (prop. 2016/17:179, bet. 2016/17:NU20). Utskottet anförde bl.a. att torv är en marginell företeelse i elcertifikatssystemet vars roll dessutom tycks minska. Mot den bakgrunden instämde utskottet i regeringens uppfattning att det inte finns skäl att göra några förändringar av elcertifikatssystemet med innebörden att torvbaserad elproduktion inte längre ska tilldelas elcertifikat.

Energipolitikens inriktning

Som tidigare nämnts överlämnade regeringen i april 2018 en proposition om energipolitikens inriktning med förslag till nya energipolitiska mål (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22). Det övergripande målet för energipolitiken innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. I propositionen anförde regeringen även att de berörda myndigheterna kontinuerligt bör följa utvecklingen på elmarknaden genom att bl.a. analysera effektsituationen inklusive behovet av effektreserven, behovet av ytterligare systemtjänster, nätstabilitet och andra avgörande faktorer så att Sverige har ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en god överföringskapacitet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

Lagring

Det är möjligt att få stöd för energilagring. Bidraget kan sökas av privatpersoner som vill lagra sin egenproducerade el. För att man ska kunna få bidraget ska energilagringssystemet vara kopplat till en anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till elnätet. Bidraget ska stimulera till lagring av elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktions-tillfället och till att öka den årliga andelen egenproducerad elenergi för att tillgodose det egna elbehovet. Bidrag får ges med högst 60 procent av kostnaderna för lagringssystemet, dock högst 50 000 kronor. Det är inte möjligt att kombinera bidraget med annat offentligt stöd, som t.ex. ROT-avdrag, för samma åtgärd.

Batterifondsprogrammet är ett forskningsprogram som bl.a. är inriktat på utveckling av nya och vidareutvecklade kostnads- och resurseffektiva batterikoncept för lagring och användning av förnybar energi i elsystems- och fordonstillämpningar. Programmet finansieras av Energimyndigheten via medel från Naturvårdsverket. Cirka 280 miljoner kronor kommer att fördelas under perioden 2017–2027.

Svenskt centrum för framtidens elnät och energilagring (Swegrids) är en nationell plattform för forskning och innovation inom området elnät och energilagring som startade 2011. Den nuvarande och sista etappen pågår under perioden 2018–2021. Centret är lokaliserat vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) och Uppsala universitet och har en budget på totalt 228 miljoner kronor under fyraårsperioden.

I sammanhanget bör det även nämnas att Energimyndigheten har beviljat stöd till Northvolts planerade pilotanläggning för storskalig batteritillverkning – Northvolt Labs – i Västerås.

Utredning om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig elproduktion och ellagring

Som har nämnts tidigare tillsatte regeringen i juni 2017 en utredning med uppgiften att identifiera de eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion, inklusive energilagring (dir. 2017:77). I oktober 2018 presenterades slutbetänkandet Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt (SOU 2018:76). Utredningen konstaterar att i ett energisystem med mycket variabel elproduktion och ett alltmer effektorienterat användningsmönster av el kan överskott och underskott av el balanseras med energilagring. Energilagring kan på så vis utgöra en balans- och reglerresurs. För att skapa nytta både för den mindre aktören och det överliggande elsystemet i ett energilandskap i förändring föreslår utredningen att förordningen (2016:899) om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi justeras så att dels fler än privatpersoner kan vara stödberättigade, dels ändamålet för energilagret inte behöver vara kopplat till egenproducerad elenergi. Dessutom föreslås att stödet förlängs och maximalt möjligt belopp att söka höjs. Vidare gör utredningen bedömningarna att: en definition av ellager bör införlivas i ellagen och att fler tester i pilot- och demonstrationsskala av lagerteknik och marknadslösningar behövs.

Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Torvutvinnings och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan
Naturvårdsverket har analyserat torvutvinnings och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan i skrivelsen Torvutvinnings och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016. Skrivelsen var en avrapportering av ett uppdrag från regeringen att analysera och redovisa den

svenska torvutvinningens klimat- och miljöpåverkan, särskilt när det gäller miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker, samt att föreslå hur torvutvinningens negativa inverkan på målpuffyllelsen kan minska.

Industriklivet

I augusti 2017 lanserade regeringen Industriklivet – en långsiktig satsning för att förbereda den svenska industrin inför framtiden. Under perioden 2018–2040 satsas 300 miljoner kronor per år på att stödja svensk industri i omställningen mot nollutsläpp av växthusgaser. Satsningen innebär stöd till företag hela vägen från forsknings- och innovationsprojekt till demonstrationsanläggningar och fullskaliga anläggningar. Energi-myndigheten fick genom regleringsbrevet för 2018 i uppdrag att ansvara för Industriklivet. Inom Industriklivet kan stöd ges till forskning, genomförbarhetsstudier, pilot- och demonstrationsprojekt, detaljerade projekteringsstudier och investeringar.

Hösten 2018 beslutade riksdagen i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets förslag att i förhållande till budgetpropositionen för 2019 sänka beställningsbemyndigandet för anslaget 1:20 Industriklivet för perioden 2020–2026 med 800 miljoner till 1 miljard kronor (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20, bet. 2018/19:MJU1). I vårändringsbudgeten för 2019 (prop. 2018/19:99) föreslår regeringen att anslaget 1:20 Industriklivet ökas med 100 miljoner kronor under 2019 och att beställningsbemyndigandet för anslaget återställs till 1,8 miljarder kronor för perioden 2020–2026.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2018/19:956 (S) och 2018/19:1028 (S), 2018/19:1236 (M) och 2018/19:1791 (S) förordas åtgärder för att säkra energiförsörjningen. Utskottet konstaterar att riksdagen så sent som i maj 2019 riktade ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige behöver ta fram ett leverenssäkerhetsmål som beaktar hela samhällets behov och som utgår från elförsörjningens betydelse för Sveriges konkurrenskraft som industrination, och att det bör övervägas om målet ska sättas tillsammans med Sveriges grannländer som elmarknaden är sammankopplad med. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen kan avslå nyss nämnda motioner i de berörda delarna.

När det gäller förslagen om torv som förordas i motion 2018/19:169 (SD) behandlades liknande motioner av riksdagen våren 2018. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden och ser därmed inga skäl att tillstyrka motionen i de aktuella delarna.

Vidare förordas ett riksdagsuttalande om energilagring i motion 2018/19:2784 (M). Även i detta fall har utskottet tidigare hanterat en liknande motion våren 2018. Utöver det som utskottet anförde då noterar utskottet att slutbetänkandet Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt,

innehåller flera förslag om energilagring och att betänkandet för närvarande remissbehandlas. Med det anförda avstyrker utskottet motionen i den aktuella delen.

I motion 2018/19:844 (S) förordas ett tillkännagivande om vikten av att Industriklivet fortsätter. Utskottet noterar att regeringen i vårändringsbudgeten för 2019 föreslår att anslaget 1:20 Industriklivet ökas med 100 miljoner kronor under 2019 och att beställningsbemyndigandet för anslaget återställs till 1,8 miljarder kronor för perioden 2020–2026. Anslaget 1:20 Industriklivet inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård ingår i miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde. När det gäller förslaget i vårändringsbudgeten bereds detta av finansutskottet, och miljö- och jordbruksutskottet har tydliggjort sin uppfattning genom ett yttrande (ytr. 2018/19:MJU6y). Enligt utskottets mening kan därmed nyss nämnda motion anses tillgodosedd i berörd del och den avstyrks därmed.

Reservationer

1. Översyn av subventioner, punkt 1 (SD, KD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och
bifaller delvis motion

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

I dag finns det olika former av subventioner för flera energislag, vilket påverkar förutsättningarna för de olika energislagen. Vi förordar därför, i enlighet med vad som framförs i motion 2018/19:2764 (KD), att riksdagen genom ett tillkännagivande klargör för regeringen att en översyn av subventioner för alla energislag behöver göras. Därmed blir den nyssnämnda motionen tillgodosedd i berörd del och den tillstyrks följaktligen i den här aktuella delen. Det anförda är delvis i linje med vad som framförs i motion 2018/19:2924 (L) om att bl.a. se över olika subventioner, varför även denna motion delvis tillstyrks i den här aktuella delen.

2. Översyn av subventioner, punkt 1 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt
bifaller delvis motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Elcertifikatssystemet innebär att mogen teknik subventioneras. Det förekommer också subventioner till havsbaserad vindkraft. Därmed ges stöd till ny elproduktion, trots att det i dagsläget egentligen inte behövs ny elproduktion, och dessutom ges stöd till den teknik som påstås vara den billigaste att bygga i dag. Jag välkomnar all form av utsläppsfri elproduktion men anser att den ska byggas där den behövs och på marknadsmässiga grunder och förordar därför att principen om mer marknad och mindre subventioner bör tillämpas. Floran av subventioner, stöd och skatteregler behöver enligt min mening även ses över så att förutsättningarna för de fossilfria kraftslagen blir lika. Lika förutsättningar ser jag nämligen som det mest kostnadseffektiva sättet att nå målet att eliminera utsläppen av koldioxid. Att ge omfattande subventioner till ny vind- och solkraft och pressa ned elpriserna och därmed tvinga fungerande fossilfri elproduktion att stänga i förtid leder enligt min åsikt till högre systemkostnader och försämrar Sveriges konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Med det ovan anförda tillstyrks motion 2018/19:2924 (L) i berörda delar. Då det anförda delvis är i linje med vad som framförs i motion 2018/19:2764 (KD) om att se över olika subventioner tillstyrks även denna motion delvis i den här aktuella delen.

3. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 och avslår motionerna

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 25,

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 4 och 14 samt

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att Sverige som industriland är beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång till elenergi under årets alla timmar och att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Vi förespråkar därför en industrivänlig linje och en politik som skapar förutsättningar för att successivt bygga ut och vidareutveckla kärnkraften. Den svenska energipolitiken måste enligt vår uppfattning vila på tre ben: leveranssäkerhet, kostnadseffektivitet och hög miljöprestanda. Vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner på energimarknaderna raserar förutsättningarna för att ens nå något av målen och grusar möjligheterna till ett robust energisystem. Vi förordar därför att riksdagen uppmanar regeringen att ta initiativ till att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov i likhet med vad som föreslås i motion 2018/19:164 (SD). Ett snarlikt förslag finns i motion 2018/19:166 (SD) och vi anser även att denna motion bör bifallas av riksdagen i den aktuella delen.

Vidare anser vi att det är viktigt att energipolitiken är inriktad mot att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushållen som näringslivet. Enligt vår uppfattning är det viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och vi menar därför att en hög grad av självförsörjning bör prioriteras i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter dock inte att energisystem kan delas över nationsgränser men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Som tidigare anförts strävar vi efter att bibehålla och utveckla landets energisystem med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar, och vi förordar därför i linje med vad som anförts i motion 2018/19:169 (SD) att riksdagen bör klargöra för regeringen att politiken bör föras med den ovan angivna inriktningen.

När det gäller omställningen till s.k. förnybar energi betyder den påfallande ofta i realiteten höjda utsläpp av klimatgaser. Ett tydligt exempel på detta är Tyskland, där kolkraften byggs ut kraftfullt trots världens mest ambitiösa satsningar på sol- och vindkraft. I ljuset av detta tycker vi att det är märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige. Att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart slår enligt vår mening oerhört fel. Vi förordar därför att riksdagen tydliggör för regeringen att den i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen i EU ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi i likhet med vad som föreslås i motion 2018/19:2820 (SD).

Med det ovan anförda tillstyrks motionerna 2018/19:164 (SD), 2018/19:166 (SD), 2018/19:169 (SD) och 2018/19:2820 (SD) i de aktuella delarna. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

4. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21 och avslår motionerna

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 25,

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 4 och 14,

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi står bakom energiöverenskommelsen som slöts 2016. Den skapar ett långsiktigt mål om utbyggnad av förnybar el. Den förlänger också elcertifikatssystemet, värnar både småskalig och storskalig vattenkraft och skapar stabila marknadsförutsättningar för såväl elproduktionsbolag som mikroproducenter. Den pekar också ut mål och viktiga reformer för ett mer flexibelt elsystem. Som vi ser det ger överenskommelsen de långsiktiga förutsättningar som krävs för att nå ett helt förnybart energisystem. I likhet med vad som anförs i motion 2018/19:2426 (C) anser vi därför att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör tydliggöra att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem. Motion 2018/19:2426 (C) tillstyrks därmed i berörd del medan övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

5. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 4 och 14 samt avslår motionerna

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 25,

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21,

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 4.

Ställningstagande

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i Sveriges ekonomi och avgörande för välfärden. Det är viktigt att svenska företag och konsumenterna kan lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är också av stor vikt för svenska jobb och svensk konkurrenskraft. Den energipolitik jag förordar grundas på förvaltningstanken där de ändliga resurserna ska förvaltas i stället för att förbrukas. Därmed ska energipolitiken göra det möjligt för kommande generationer att leva och verka i ett hållbart samhälle. Jag vill därför se en mångfald av förnybar energi inom industrin, energieffektiviseringar och mer investeringar i långsiktiga och hållbara energislag.

Enligt min uppfattning är det tack vare kombinationen av kärnkraft, vattenkraft, biokraft och vindkraft som Sverige är det land inom EU som har lägst klimatutsläpp inom sin elproduktion. Jag värnar målet om att Sverige ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären 2050 och stöder det bindande utsläppsminskningmålet om 40 procent inom EU från 2014 samt målen om förnybar energi och ökad energieffektivisering inom EU till 2030. Jag anser dock att Sverige behöver intensifiera arbetet med klimat- och energifrågor på såväl nationell som internationell nivå för att uppnå de uppsatta klimatmålen. Jag vill i sammanhanget påminna om Agenda 2030 – de mål som FN antagit för global utveckling – där ett av målen handlar om hållbar energi för alla och syftar till att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad. Sammanfattningsvis förordar jag att riksdagen ställer sig bakom det som anförts ovan om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål och tillkännager detta för regeringen. Jag förordar också att riksdagen tydliggör för regeringen vikten av att vidhålla energiunionens syfte, dvs. att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU.

Med det ovan anförda tillstyrks de berörda delarna i motion 2018/19:2764 (KD) medan övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

6. Vissa övergripande frågor om energipolitiken, punkt 2 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 25 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 4 och

avslår motionerna

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 1,

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 21,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 4 och 14 samt

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 17.

Ställningstagande

Som liberal anser jag att Sverige ska arbeta för att Sverige ska tillhöra det europeiska samarbetets kärna och fullt ut finnas med där de centrala besluten fattas. Det europeiska beroendet av rysk gas menar jag leder både till stora klimatutsläpp och till att försämra säkerheten i EU. Det är därför viktigt att EU:s energiunion utvecklas ytterligare och fokuserar på klimatneutrala energislag som förnybart och kärnkraft då energiproduktionen är en helt avgörande faktor för klimatarbetet. Jag förordar därför att riksdagen tydliggör att EU:s energiunion bör utvecklas i linje med vad som anförts ovan.

Som jag tidigare framhållit i detta ärende är det viktigt med mer likvärdiga villkor för koldioxidfria kraftslag och jag är kritisk till elcertifikatssystemet liksom andra former av subventioner till viss elproduktion som kommer med energiöverenskommelsen. Mot denna bakgrund anser jag att riksdagen även bör tydliggöra för regeringen vikten av väl fungerande el- och energi-marknader som driver på teknisk utveckling och kostnadseffektiva lösningar.

Med det ovan anförda tillstyrks de aktuella delarna i motionerna 2018/19:2040 (L) och 2018/19:2924 (L). Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

7. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (M)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2784 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 4 och

avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2–4, 10 och 17,

2018/19:925 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 10 och 13 samt

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 23.

Ställningstagande

De klimathot som världen möter ställer bl.a. krav på en ambitiös energipolitik som inte bara ger svar på dagens utmaningar utan även förutser framtida behov. Vår långsiktiga vision om att Sverige ska ha en hållbar och resurs-effektiv energiförsörjning kompletteras med Miljöberedningens mål om att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären för att därefter uppnå negativa utsläpp. Just nu sker en sammanlänkning med övriga Europa genom den europeiska energiunionen. Förhoppningen är att få till stånd en sammanlänkad och väl fungerande elmarknad i EU med ökad handel och större grad av effektivisering. Sverige bör driva på för en gemensam energimarknad där långsiktiga konkurrenskraftiga spelregler får råda. Sverige bör också verka för att en bred råvarubas tillåts för biobränsle på EU-nivå. Biodrivmedel bidrar till en grönare omställning för industri och transportsektorn, men då en omställning i transportsektorn kommer att ta tid behövs olika typer av biodrivmedel för att underlätta övergången från bensin och diesel till grönare alternativ. Vi förordar därför att riksdagen genom ett tillkännagivande tydliggör för regeringen att den ska verka för goda möjligheter att nyttja olika råvaror från skog, jordbruk och hav för produktion av olika former av biodrivmedel i likhet med vad som anförs i motion 2018/19:2784 (M).

Vi tillstyrker därmed motion 2018/19:2784 (M) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

8. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2–4, 10 och 17 samt

avslår motionerna

2018/19:925 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 10 och 13,

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 23.

Ställningstagande

Vattenkraften utgör tillsammans med kärnkraften basen för Sveriges elproduktion. Då vattenkraften är förhållandevis enkel att reglera kan den också användas som reglerkraft vid snabba förändringar av efterfrågan eller ojämn försörjning från t.ex. vindkraft. Den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften ser vi som ett avslutat kapitel men det finns potential till effektivisering av befintliga anläggningar, t.ex. i de småskaliga vattenkraftstationerna. Där skulle effektiviteten kunna öka utan att vattenflödet behöver öka. Samtidigt finns det också många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även potential för den småskaliga vattenkraften att kunna delta i reglermarknaden med ny teknik, vilket vi anser att riksdagen bör uppmärksamma regeringen på genom ett tillkännagivande. Vi förordar vidare att förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften ska utredas, vilket också bör inkludera hur dess potential ska kunna förverkligas.

För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och utöka uthålligheten i den svenska vattenkraften till tidpunkter då elenergin efterfrågas mer anser vi även att riksdagen bör framhålla att förutsättningarna för en ökad magasineringsskapacitet för vattenkraften bör utredas.

För att uppnå det riksdagsbeslutade planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år måste vindkraften ungefär dubblas. Vi menar dock att en stor andel vindkraft inte bara är kostsamt rent investeringsmässigt utan också blir mycket besvärligt att hantera på elnäten i och med att denna kraftproduktion av förklarliga skäl är beroende av vinden, och vindkraften levererar energi oregelbundet. Det behövs energi till bostäder, sjukhus,

industri m.m. även de dagar och de timmar det inte blåser och att reglera svängningarna i produktionen av vindkraft skapar kostsamma svårigheter. Vi anser att det finns stora problem med planeringsmålet och förordar därför att riksdagen tydliggör för regeringen att målet snarast bör upphävas.

När det gäller solceller ser vi även här ett väsentligt problem med att produktionen är så oregelbunden. Solceller är av naturliga skäl beroende av solljus, vilket medför att solceller producerar mycket lite el under vinterns mörka och kalla månader när elbehovet är som störst. Solceller kan med andra ord inte ersätta någonting annat i energisystemet utan det behövs ändå kapacitet att möta efterfrågan på effekt de dagar på året då efterfrågan är som störst. Det här medför att man investerar i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt. Vill man vara miljövänlig anser vi att man också måste vara resurseffektiv. Vi förordar därför att riksdagen även klargör för regeringen att investeringsstödet till solceller bör avvecklas.

Med det ovan anförda tillstyrks de aktuella delarna i motion 2018/19:169 (SD). Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

9. Vissa frågor om förnybar energi, punkt 3 (C)

av Peter Helander (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 25 och 27 samt avslår motionerna 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2–4, 10 och 17, 2018/19:925 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2, 2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 10 och 13, 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 och 2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 23.

Ställningstagande

Som tidigare nämnts står vi bakom energiöverenskommelsen och dess långsiktiga mål om utbyggnad av förnybar el. Vår ambition är att den närproducerade elproduktionen ska öka. För att möjliggöra en ökning kan dels skatten för egenanvändning av solel slopas, dels en möjlighet till skatteavdrag om man är bosatt i en lägenhet med mikroproduktionsanläggning införas – något som inte är möjligt i dag. Vi anser också att det krävs åtgärder för att

förbättra förutsättningarna för mikroproduktion av förnybar el och förordar därför att riksdagen tydliggör för regeringen att incitamenten och möjligheterna för att producera solceller bör stärkas.

Vi vill i detta sammanhang även framhålla att vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040. Den nya lagstiftningen om vattenkraft har skapat enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utvecklingen av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar. Vi vill poängtera vikten av att den nya lagstiftningen får genomslag i myndigheters och domstolars arbete och prövningar. Vi anser att berörda myndigheter med utgångspunkt i principerna för den nya lagstiftningen ska se över alla relevanta regelverk och föreskrifter så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag. Riksdagen bör därför tydliggöra för regeringen vad vi här har anfört om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften.

Med det ovan anförda tillstyrks motion 2018/19:2426 (C) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

10. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28 och avslår motionerna

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,
2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 4,
2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 54 och
2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

Energieffektivisering har en betydande potential inom både transport, industri och den offentliga sektorn, vilket vi anser måste nyttjas i större utsträckning. Energieffektivisering är ofta samhällsekonomiskt lönsam eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny elproduktion skulle ha kostat. Miljöeffekten är dessutom större när utsläpp minskar till följd av ett lägre energibehov än när det sker via renare framställning. För oss är det ur ett

resurs- och konkurrensperspektiv en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därmed har en konkurrensfördel. För basindustrin i Sverige, som till övervägande del består av energiintensiv verksamhet, är just energieffektivisering av stor betydelse med potential till betydande kostnadsbesparingar. Även i den offentliga sektorn är det viktigt att sträva efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik i alla led från produktion till slutanvändning.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad vi här har anfört om energieffektivisering och tillkännage detta för regeringen. Därmed blir motion 2018/19:169 (SD) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

11. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 54 och avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 4 och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

En av de stora bostadspolitiska utmaningarna de kommande åren är renoveringen av miljonprogrammet. Uppgifterna om hur mycket det kan tänkas kosta varierar kraftigt men det är klart att det finns stora renoveringsbehov i flera kommuner. I samband med dessa renoveringar kan det finnas skäl att staten medverkar till att sänka kostnaderna för investeringar i energieffektivisering som inte alltid är tydligt företagsekonomiskt lönsamma på kort sikt, framför allt när Sverige nu har ett befintligt bestånd av misskötta fastigheter. Den modell som bör studeras närmare är den tyska modellen med energisparlån. Tyskland har under ett drygt decennium framgångsrikt rustat upp hundratusentals bostäder. Modellen innebär i korthet att staten tillhandahåller förmånliga energisparlån till fastighetsägare för energiinvesteringar i bostäder. Jag förordar därför i likhet med vad som anförs i motion

2018/19:2914 (KD) att riksdagen tydliggör för regeringen att en modell för energisparlån bör utredas.

Motion 2018/19:2914 (KD) tillstyrks därmed i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

12. Vissa frågor om energieffektivisering, punkt 4 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 10 och avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1,

2018/19:2438 av Ola Johansson (C) yrkande 4 och

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Energiöverenskommelsen slår fast att energiintensiteten i ekonomin ska minska med 50 procent till 2030 jämfört med 2005. Målet innebär att energitillförseln måste minska, vilket i praktiken innebär ett tak för energianvändningen. Jag delar uppfattningen att energieffektivisering är en mycket viktig komponent i hur energisystemet har utvecklats och att den givetvis bör fortsätta i den mån det är rationellt. Energieffektivisering är dock inget självändamål som jag ser det. När el- och energiproduktionen är hållbar kan det t.o.m. vara mer rationellt att använda mer el för att slippa ta till andra åtgärder som i sig har en miljöpåverkan. Det är vidare min uppfattning att det är viktigt att svensk elproduktion fortsätter att vara stabil och fossilfri och att användningen av ren el inte begränsas utan snarare uppmuntras. Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom det ovan anförda och rikta ett tillkännagivande om energieffektivisering till regeringen. Därmed tillstyrks motion 2018/19:2924 (L) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

13. Kärnkraftens betydelse för klimatet, punkt 5 (SD, L)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 i denna del och

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Kärnkraften är basen i svensk elproduktion och inte bara viktig för industrin som är beroende av en stabil elproduktion årets alla dagar utan också för miljön. Varje år som går förändras atmosfärens sammansättning och förekomsten av koldioxid ökar ständigt. Att bromsa utvecklingen är ett gemensamt åtagande där alla länder måste bidra. För Sverige är det därför viktigt att satsa på en ren energiproduktion baserad på kärnkraft, vattenkraft och biobaserade energikällor. Kärnkraft är leveranssäker och klimatsmart och vi menar därför att kärnkraften behövs för klimatets skull, vilket även FN:s klimatpanel uttryckt. Vi ser med stor oro på Tyskland som trots enorma och kostsamma satsningar på förnybar energi blivit alltmer beroende av kol och gas när kärnkraften lagts ned. Det är allt annat än klimatsmart. Vi måste behålla kärnkraften och även välkomna att den utvecklas. I liket med vad som anförs i motionerna 2018/19:851 (M) och 2018/19:2924 (L) förordar vi att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om kärnkraftens betydelse för klimatet.

Med det ovan anförda tillstyrker vi motionerna 2018/19:851 (M) och 2018/19:2924 (L) i berörda delar.

14. Samarbete med andra länder, punkt 6 (SD, KD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Sveriges elbehov kommer att öka betydligt om vi ska kunna fortsätta att utveckla samhället, minska oljeberoendet och samtidigt klara klimatmålen. Om Sverige ska uppfylla kravet på nollutsläpp av växthusgaser senast 2045 är det nödvändigt att bygga ny kärnkraft i Sverige. Planeringen för ökad elanvändning bör enligt vår uppfattning utgå från ett elbehov på minst 200 terawattimmar 2045 om alla åtaganden ska kunna uppfyllas. Här behövs alla icke-fossila energislag även om ett utbyggt elnät också är avgörande. Sverige kommer därför att behöva återuppta planeringen av nya kärnreaktorer. Därför behöver Sverige samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla standardiserade kärnkraftverk med en rimlig prislapp och byggtid. Detta bör riksdagen tydliggöra för regeringen genom ett tillkännagivande.

Utifrån det ovan anförda tillstyrker vi motion 2018/19:2764 (KD) i berörd del.

15. Övrigt om kärnkraft, punkt 7 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 i denna del och 9 samt

avslår motion

2018/19:2048 av Jörgen Warborn m.fl. (M).

Ställningstagande

Kärnkraften står i dag fortfarande för nästan hälften av Sveriges energiproduktion, och inom överskådlig framtid kommer den fortsatt att utgöra grunden för svensk energiförsörjning. Vi anser att det är av stor vikt att Sverige satsar på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation för i första hand Sverige. Utifrån vad som anförs i motion 2018/19:169 (SD) förordar vi därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om en långsiktig satsning på kärnkraft. Det finns vidare enligt miljöbalken en inskränkning när det gäller

etablering av ny kärnkraft i dag, vilket innebär att nya kärnkraftsreaktorer endast får ersätta permanent avstängda reaktorer och att de enbart får uppföras på en plats där det i dag finns andra kärnkraftsreaktorer. Vi anser att gränsen på tio kärnkraftverk bör omprövas för att undvika överlappningsproblem mellan gamla och eventuellt nya verk samt att man inte ska begränsa platserna för nyetablering till dagens tre platser. Därför förordar vi att riksdagen även tydliggör för regeringen att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas.

Utifrån det anförda tillstyrker vi motion 2018/19:169 (SD) i berörda delar och avstyrker övriga motionsyrkanden.

16. Forskning om kärnkraft, punkt 8 (M, SD, KD, L)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 5 i denna del,

2018/19:851 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 i denna del,

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del och

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Oberoende av vilken uppfattning man har om kärnkraftens framtid är det ett faktum att kärnkraft i någon form kommer att finnas kvar under en lång tid framöver. I en tid då såväl elpriser som industrin påverkas i hög utsträckning av världens energiproduktion anser vi att Sverige bör satsa mer långsiktigt på forskning och utveckling kring kärnkraft i likhet med vad som anförs i motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:851 (M).

Kärnkraftsbolagen tar i dag genom sin egen fond ansvar för kärnbränslehanteringen och avvecklandet av uttjänta reaktorer. Vi ser dock en potentiell utmaning inom forskning och kompetensförsörjning där vi menar att det borde finnas möjlighet för Energimyndigheten att även stödja projekt som säkrar att kärnkraftshanteringen är av högsta klass. Det är viktigt att Sverige kan behålla och förädla forskningskompetens inom området för att kunna hantera befintliga reaktorer och ha möjlighet att bygga nya men också avveckla äldre reaktorer på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Vi förordar därför att riksdagen

tillkännager för regeringen att satsningar på forskning bör ske inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft, i likhet med vad som anförs i motionerna 2018/19:2764 (KD) och 2018/19:2784 (M).

Därmed tillstyrker vi motionerna 2018/19:169 (SD), 2018/19:851 (M), 2018/19:2764 (KD) och 2018/19:2784 (M) i berörda delar.

17. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (M)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och avslår motionerna 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18, 2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del och 2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Sverige är på många områden i framkant när det gäller miljö- och energiteknik, vilket är nödvändigt i strävan efter en mer klimatsmart planet. Samtidigt kan teknikerna också bidra till svensk innovation och konkurrenskraft på den globala marknaden. Vi anser att den forskning inom ny teknik och förnybar energi som görs är viktig för Sveriges framtida energisystem och att satsningarna bör fortsätta, bl.a. genom satsningar på demonstrationsanläggningar och utveckling av hållbara elnät. Vi förordar därför att riksdagen klargör för regeringen att satsningar på forskning och demonstrationsanläggningar bör göras för alla relevanta energislag.

Därmed tillstyrks motion 2018/19:2784 (M) i berörd del medan övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

18. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18 och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och

avslår motionerna

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del och

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Det är kostsamt och påverkar jobben och välfärden i Sverige och Europa negativt om man minskar utsläppen av klimatgaser utan att det kommer fram nya innovationer som klarar sig på konkurrensutsatta marknader. Vi anser att Sveriges och Europas fokus bör riktas mot energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen. Enligt vår uppfattning håller dagens förnybara energislag sällan måttet för att klara vare sig ekonomiska, tekniska eller miljömässiga hållbarhetsmål, och så länge så är fallet kommer fossila bränslen att vara det dominerande energislaget i världen. Vi förordar därför att fokus läggs på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling som minskar beroendet av fossila bränslen i framtiden.

När det gäller solceller i Sverige anser vi som tidigare nämnts att det är ett väsentligt problem att solceller har en sådan oregelbunden produktion givet sitt beroende av solljus. Under andra förhållanden i andra delar av världen kan dock solceller komma till sin rätt, t.ex. där det finns väldigt mycket sol samtidigt som energin används till kylning, dvs. när efterfrågan är som störst när solen skiner. Vi menar därför att satsningar på forskning kring solkraft bör vara exportorienterade för marknader där potentialen för solkraft är mycket större än i Sverige.

Med det ovan anförda tillstyrker vi motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:2820 (SD) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

19. Övrigt om energiforskning, punkt 9 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 7 i denna del och

avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2018/19:2784 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och

2018/19:2820 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Jag vill se en mångfald av förnybar energi inom transportsektorn, industrin, uppvärmningen och elproduktionen. Trots att vattenkraften räknas som ett av de bästa och mest stabila kraftslagen förekommer det ganska lite forskning kring vattenkraftens utvecklingspotential i Sverige. När det gäller svensk solenergiforskning är den mycket framstående och jag menar att solenergin har stor utvecklingspotential i Sverige. Jag förordar därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att forskning inom förnybara energislag ska stödjas. Jag tillstyrker därmed motion 2018/19:2764 (KD) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

20. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (M)

av Lars Hjärmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2784 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 9 och

avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23, 24 och 29,

2018/19:1210 av Lars Beckman (M),

2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2018/19:1939 av Jan R Andersson (M),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 8 och

2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige har ett väl utbyggt kraftvärmenät jämfört med övriga Europa, vilket är en fördel och en styrka som vi menar ska vårdas. Kraftvärmen spelar en viktig roll inte minst när det gäller effektfrågan då den kan avlasta elnätet för

uppvärmning. Det finns dock ett behov av ett helhetsgrepp om kraftvärme-sektorn för att stärka den och skingra en del av osäkerheten som omger branschen i dag. Fjärr- och kraftvärme skapar stora möjligheter för en cirkulär ekonomi där kraftvärmens producerar som mest när elbehovet är som störst och fjärrvärmens minskar behovet av el för uppvärmning. Fjärr- och kraftvärme bör därför vara en integrerad del av ett framtida hållbart energisystem där värmen produceras och distribueras på ett hållbart sätt med grund i återvunnen energi. Det förutsätter goda förutsättningar för konkurrenskraftig teknik- och affärsutveckling. Vi förordar därför att riksdagen tydliggör för regeringen att förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme bör stärkas.

Därmed tillstyrks motion 2018/19:2784 (M) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

21. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23, 24 och 29 samt

2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 och avslår motionerna

2018/19:1210 av Lars Beckman (M),

2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2018/19:1939 av Jan R Andersson (M),

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 8,

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas av olika avfallsprodukter såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Metangas går att använda till både el- och värmeproduktion, men eftersom den också går utmärkt att använda som fordonsbränsle är den extra intressant. En central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla på sig på gasnätet. Detta sker redan på sina håll i dag men då gasnätet i princip är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige anser vi att det finns skäl att verka för en

utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i de jordbruksintensiva regionerna där potentialen att utnyttja stallgödsel är stor. Vi förordar därför att regeringen verkar för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner.

Det finns också möjligheter att framställa biogas och biogödsel av alger och tång. I dag lider Östersjön av stora utsläpp med medföljande algbloomingar. Det pågår flera olika projekt som syftar till att begränsa utsläppen i Östersjön men då arbetet går långsamt och endast syftar till att hantera framtida utsläpp tycker vi att det är högst intressant att på bred front se över möjligheterna att extrahera de näringsämnen som redan finns i vattnet. I Trelleborg har man gjort försök att göra biogas av alger och tång som flutit upp på stränderna med positiva resultat. Med tanke på den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång förordar vi att riksdagen tydliggör för regeringen att en utredning bör tillsättas för att samla kunskap i ämnet.

Som det ser ut i dag möjliggörs biogasproduktionen av gynnsamma skatte-regler, men det svenska systemet är ändå satt under press. I södra Sverige och Danmark finns ett integrerat biogasnät vilket medför att svenska producenter konkurrerar med danska aktörer som får produktionsstöd. Vi anser inte att produktionsstöd för biogas är en idealisk lösning men givet det integrerade biogasnätet bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark harmoniseras. Vi förordar därför att riksdagen klargör för regeringen att det bör finnas rimliga förutsättningar för biogasproduktion i Sverige.

När det gäller investeringar i rötningsanläggningar, gasnät, uppgraderings-anläggningar och infrastruktur för hantering av biogödsel är initialkostnaderna ofta stora. Vi menar därför att någon form av subventioner behövs för att projekt ska bli av. Vi anser också att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi för maximal samhälls-nytta bör komma till stånd.

I dag görs betydande satsningar globalt på fordon med bränsleceller med vätgas som energibärare, men trots sin potential för tekniken en rätt blygsam tillvaro i Sverige. Det beror enligt vår uppfattning bl.a. på att det finns få färdiga bränslecellsfordon att köpa eller leasa från olika biltillverkare. Vi ser att tekniken skulle kunna användas till mycket mer än bilar, t.ex. skulle diesel-drivna elgeneratorer som i dag används som reservkraft på sjukhus, i server-hallar och liknande kunna bytas ut. Vi förordar därför att regeringen tar fram en nationell vätgasstrategi för Sverige.

Med det ovan anförda tillstyrker vi motionerna 2018/19:169 (SD) och 2018/19:1284 (SD) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

22. Vissa gas- och värmefrågor, punkt 10 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 8 och avslår motionerna

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 19, 23, 24 och 29,

2018/19:1210 av Lars Beckman (M),

2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S),

2018/19:1939 av Jan R Andersson (M),

2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Geotermisk energi har hittills endast utnyttjats i begränsad omfattning i Sverige. I Skåne har Lunds kommun haft ett system i gång sedan mitten av 1980-talet och i dag försörjs fjärrvärmenätet till nära hälften med geotermisk energi. Den geotermiska energin passar utmärkt till framför allt storskaliga system knutna till fjärrvärmesystem och kan användas för både uppvärmning och elproduktion. Sveriges geologiska undersökning bedömer att geoenergin kan utgöra en viktig del i ett ökat användande av förnybara energislag. Det är dock viktigt att en fortsatt utbyggnad genomförs på ett hållbart sätt, framför allt när det gäller samspelet med andra samhällsintressen som t.ex. undermarkbyggnationer och grundvattenanvändning. I Karlskoga finns ett av Sveriges få företag på området och där finns önskemål om att sätta upp en demonstrationsanläggning för energiframställning i större skala, något som Naturvårdsverket gått in med medel i för att undersöka. Jag menar att det vore mycket värt att få fram en sådan anläggning till stöd för andra kommuners och länders önskan att hitta nya möjligheter för energiframställning. Detta bör riksdagen tillkännager för regeringen.

Utifrån det ovan anförda tillstyrks motion 2018/19:2764 (KD) i berörd del. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

23. Vissa övriga frågor, punkt 11 (M)

av Lars Hjälmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och Lotta Olsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:2784 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 7 och avslår motionerna 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26, 2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 2, 2018/19:956 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S), 2018/19:1028 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S), 2018/19:1236 av Katarina Brännström (M) och 2018/19:1791 av Fredrik Olovsson m.fl. (S).

Ställningstagande

En utmaning som vi anser måste adresseras är en ständigt större andel volatil elproduktion och en minskad andel baskraft. Att effektbalansen upprätthålls är en förutsättning för svensk industri, jobb och konkurrenskraft. Enligt vår uppfattning är ett sätt att möta framtida utmaningar när det gäller effekten att skapa bättre förutsättningar för utveckling och nyttjande av batterilager. Vi förordar därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att se över hur energilager kan användas mer effektivt i energisystemet.

Därmed tillstyrks motion 2018/19:2784 (M) i den aktuella delen. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

24. Vissa övriga frågor, punkt 11 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 25 och 26 samt avslår motionerna
2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S) yrkande 2,
2018/19:956 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
2018/19:1028 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S),
2018/19:1236 av Katarina Brännström (M),
2018/19:1791 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) och
2018/19:2784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Torvland i en eller annan form anses utgöra ca 25 procent av Sveriges landyta men i dag bedrivs utvinning av torv på mindre än 1 procent av den ytan. I dag klassas torven som förnybar i Sverige vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsrätter eftersom EU klassar torven som fossil energi. Vi anser att torven bör klassas som förnybar under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar och förordar att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU.

Om det går att reducera importen av fossila bränslen genom torveldning menar vi att det vore eftersträvansvärt. Torven skulle också kunna skapa arbetstillfällen på de platser där torvbrytning är möjlig och därmed kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden. Vi förordar därför att förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark utreds av regeringen.

Utifrån det ovan anförda tillstyrker vi motion 2018/19:169 (SD) i berörda delar. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Särskilda yttranden

Energipolitik (V)

Birger Lahti (V) anför:

Som framgår av det föregående står jag bakom det som utskottet anför om att riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta betänkande. Jag vill dock i detta särskilda yttrande utveckla min syn när det gäller vissa energipolitiska frågor.

Vänsterpartiet valde att inte vara med i energiöverenskommelsen. Det fanns flera anledningar till detta beslut. Bland annat saknade uppgörelsen slutdatum för kärnkraften, innebar en öppning för att bygga nya kärnkraftsreaktorer och innehöll bedömningar om kärnkraften som går i direkt motsatt riktning mot en 100 procent förnybar energiförsörjning. Kärnkraften är inte bara en osäker energikälla, den är också dyr och försvårar omställningen till en 100 procent förnybar energiproduktion. Jag menar att det inte kan vara avhängigt marknaden huruvida nya investeringar i kärnkraft ska göras eller inte. Kärnkraften bör avvecklas på grund av att den både är en dyr och riskfylld energikälla och att den utgör en ändlig resurs.

Överenskommelsen innebar också en slopad skatt på termisk effekt och en sänkning av fastighetsskatten på vattenkraft där notan finansieras av elkonsumenterna genom en höjning av energiskatten. Det anser jag är olyckligt. Jag förstår behoven av investeringar i ny teknik och åtgärder för att öka effekten men jag menar att det finns bättre sätt att uppnå detta. Vattenkraften genererar enorma summor, men trots det kommer bara en mycket liten andel kommunerna till del. Jag anser därför att en större del av kraftbolagens vinster ska återföras till de kommuner där vattenkraften finns. Jag vill också se en stark vattenkraftsproduktion som kombineras med biologisk mångfald och uppsatta miljömål. Ett exempel på hur man skulle kunna kombinera de två intressena är Letsi kraftstation som ägs av Vattenfall och ligger mellan Jokkmokk och Vuollerim. Resultatet av utbyggnaden har blivit Europas längsta torrlagda älvfåra. Det finns dock möjlighet att med relativt små medel återföra en del av vattenflödet i älven för att på så sätt återskapa fiskbeståndet. Genom att låta ett par procent av det totala flödet gå ovan jord skulle man kunna ge liv åt älvfåran, vilket skulle gynna både den biologiska mångfalden och lokalsamhället. Jag vill se fler miljöåtgärder av den här typen i de större vattenkraftverken men för det krävs det tydliga politiska krav och en aktiv energibransch. Jag anser att den fondlösning som upprättas av de största vattenkraftsägarna är bra men att fler åtgärder borde kunna vidtas som i exemplet ovan.

Sedan systemet med elcertifikat infördes 2003 har utbyggnaden av förnybara energikällor tagit fart. Enligt Energimyndigheten utfärdades 2015 21,8 miljoner elcertifikat i Sverige och i dag finns omkring 6 700 godkända anläggningar för tilldelning. Elcertifikatssystemet har därmed tjänat Sverige

väl. Det har dock på senare tid kommit indikationer på att elcertifikatsystemet har spelat ut sin roll och jag anser därför att det framöver behövs en översyn av elcertifikatsystemet för att se om systemet kan avslutas.

När det gäller målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 tycker jag att målet är både bra och helt nödvändigt för att Sverige ska kunna ha en chans att hantera de klimatförändringarna som redan pågår. Jag menar att arbetet med att nå målet bör fortsätta och att Sverige ska vara ett land som tar ansvar för kommande generationer. Investeringar i det svenska energisystemet är en viktig och nödvändig del i miljö- och klimatomställningen i Sverige där fokus ska ligga på de förnybara naturresurserna: sol, vind, vatten och skog. Sverige har kunskap och teknik inom en rad områden för att kunna agera och jag vill påminna om att det är mycket dyrare att inte göra något alls än att faktiskt agera. Klimatförändringen är ett faktum som drabbar alla och satsningar på förnybar elproduktion är därför helt nödvändiga för att nå målet om ett ekologiskt hållbart samhälle.

Dessa och många andra viktiga frågor kommer jag och Vänsterpartiet att återkomma till framöver.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:166 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera svensk basindustri vid utformning av energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energipolitikens inriktning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla investeringsstödet till solceller och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterad och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ta fram en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en ökad brytning av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en vätgasstrategi för Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:333 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektiviserings- och energisparlån och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:844 av Isak From och Emilia Töyrä (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att Industrilivet fortsätter för att skapa möjlighet till en hållbar och konkurrenskraftig industri med nollutsläpp i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:851 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet, dvs. att inte bidra till växthuseffekten, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för klimatet och energiproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:925 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utvärdera samhällsnyttan och kostnaderna för vindkraftsutbyggnaden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att redovisa kostnaderna för den vindkraftsutbyggnad

som hittills har gjorts och totalkostnaden när det är färdigutbyggt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:956 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad energiförsörjning i Mälardalen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1028 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1210 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta etablering av datacenter och överväga att genomföra förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1236 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förnybar energi i drivmedelsproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1284 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rimliga förutsättningar för biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1339 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att på ett långsiktigt sätt främja utveckling och produktion av svensk biogas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1791 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att säkra energiförsörjningen samt samordningsbehovet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1939 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens spillvärme i fjärrvärmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2040 av Jan Björklund m.fl. (L):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla EU:s energiunion och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2048 av Jörgen Warborn m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för svensk energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2072 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en gemensam nordisk linje gällande energiproduktion och reglering av energimarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka incitament och möjligheter för att producera solel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2438 av Ola Johansson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över fastställande av ett halveringsmål för energiförbrukning från belysning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2732 av Maria Ferm m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en nationell solenergi strategi för solel och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna för grannar att bli delägare i nya vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2764 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk med en rimlig prislapp och byggtid och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska arbeta för att uppnå såväl FN:s globala mål inom energiområdet som EU:s och Sveriges energi- och klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forskning inom såväl förnybara energislag som kärnteknik måste stödjas och utvecklas även i Sverige för att tillgodose nödvändig kompetensförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av subventioner för alla energislag bör göras och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidhålla vikten av energiunionens syfte att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi för EU och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2784 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, och på forskning och demonstrationsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för goda möjligheter att nyttja olika råvaror från skog, jordbruk och hav för produktion av olika former av biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur energilager kan användas mer effektivt i energisystemet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för att ta till vara fjärr- och kraftvärme och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2820 av Martin Kimmunen m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2891 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam och välfungerande inre marknad för biogas samt andra förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2895 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2914 av Larry Söder m.fl. (KD):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en modell för energisparlån och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2924 av Arman Teimouri m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om väl fungerande el- och energimarknader som driver på teknisk utveckling och kostnadseffektiva lösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om mer marknad och mindre subventioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över floran av subventioner, stöd och skatteregler så att förutsättningarna för de fossilfria kraftslagen blir lika, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs för klimatets skull och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.